

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiales: Novo mesto.

SLOVENEČ

Po veličastni zmagi na Sredozemskem morju

Berlin, 30. sept. AS. Vsi nemški listi so danes na vidnih mestih pod velikimi naslovi objavili besedilo izrednega italijanskega vojnega poročila, ki poroča o veliki italijanski zmagi na Sredozemskem morju. Berlinski krogi izjavljajo, da ta italijanska zmaga neizpodbitno dokazuje, kako nevarno je italijansko letalstvo angleški mornarici na Sredozemskem morju.

Rim, 30. sept. AS. Odmev velike zmage italijanskega letalstva nad angleškim brodom na Sredozemskem morju je treba presoditi tudi skozi tesna vrata angleške cenzure. Angleška admiraliteta je smatrala, da je prisiljena zažeti z vrsto svojih polovičnih priznanj. Seveda je že njeno prvo obvestilo o spopadu prišlo zelo pozno. Da novica ne bi preveč vplivala na javno mnenje, je angleška admiraliteta objavila, da je angleški

konvoj uspešno zaključil svojo pot skozi Sredozemsko morje kljub neprestanim napadom sovražnih letal. Ko pa začela objavljati delna priznanja, dopusti, da je bila ena ladja poškodovana in da so jo same angleške ladje potopile, ker se je izkazalo, da ni primerno peljati poškodovano ladjo s seboj. Angleško uradno poročilo nato še nekoliko prizna, da je bila ena bojna ladja nekoliko poškodovana, poškodbe pa niso zmanjšale bojne sposobnosti ladje, ki je morala samo nekoliko omejiti svojo hitrost.

Seveda je treba pričakovati, da bo danes ali jutri angleška admiraliteta pri sličnih priložnostih nadaljevala z objavo svojih delnih priznanj. Počasi bo angleško javno mnenje zamoglo izvedeti drobne resnice in tedaj se bo videlo, kako uspešen je bil prehod angleškega konvoja.

peklenski boj med letali. V tem boju je bilo sestreljenih šest sovražnih lovskih letal vrste »Hurricane«.

Ob 13.15 do 14.40 pa se je razvila vrsta novih letalskih napadov na sovražni konvoj. Med tem napadom je bojna ladja »Nelson« bila zadeta na krmi, torpedi pa so zadeli tudi dve drugi križarki in sicer v sredino ladje. Bojna ladja je zmanjšala hitrost in videlo se je, da je bil zadetek uspešen. Medtem so se z letalonosilk dvignili sovražni bombniki in našli so se razvrstili, ker se je ugotovilo, da skušajo sovražni bombniki preleteti nad Cadiari. Pri tem poskusu je bil en sovražni bombnik sestreljen. Sledil je kratek odmor. Izvidniška letala so nadaljevala s svojimi opazovalnimi poleti in so spremljali konvoj.

Ob 19.45 se je začel tretji napad, ko se je že počasi začel spuščati večer. Torpedna letala so priletela nad sovražni konvoj, ki je plul severovzhodno od Tunisa. Letalo kapetana Grossija je zadelo 10.000 tonsko križarko, poročnika Baroglio in Cipriani pa sta potopila z dvema torpedoma križarko iste vrste. Letalstvo zahodnega dela je tako uspešno končalo svoj slaven dan. Bilo je že zelo

Kako se je razvijal zmagovit napad na angleški konvoj v Sredozemskem morju

Rim, 30. sept. t. LP: Lahko se reče, da letalstvo z oporišč v zahodnem delu in srednjem delu od 26. do 28. septembra zvečer takorekoč ni počivalo. Letalci so namreč opazili angleški konvoj in na ta konvoj se je takoj začel silovit napad.

Izvidniška letala so dne 26. septembra ob 15.30 opazila sovražni konvoj severno od Džidželija v Alžiriji. Opazovalci so ugotovili, da je konvoj spremljala ena bojna ladja, ena letalonosilka, dve križarki in šest rušilcev. Brodovje je plulo s hitrostjo 14 vozlov. Letala niso več zapustila sledi, dasi so nizki oblaki včasih zakrivali sovražne ladje. Letala so zato morala ponekod leteti zelo nizko. Ob 8.10 so letala zopet opazila sovražni konvoj in ob 12.5 je neko drugo izvidniško letalo opazilo sovražno bojno ladjo in križarko, prav tako pa letala z angleške letalonosilke ki je plula severozahodno od otoka La Galite. V tem odseku so sovražne ladje plule s pospešeno hitrostjo. Z naših letal so brezčinski radijski aparati začeli pošiljati poročila svojim oporiščem o tem, kako vozijo sovražne ladje. Istočasno so se z letalonosilk začeli dvigati sovražni lovci, ki so se takoj razvili v bojno črto, da bi našim izvidniškim letalom preprečili njihovo delo.

Toda že ob 11.45 so se s svojih oporišč dvignila prva torpedna letala ki so se v bojnih skupinah podala na napad na sovražni konvoj, ki je plul med Sardinijo in Alžirijo. Sovražni konvoj je že štiri ure plul na tej progi in videlo se je, da se trudi, da bi ušel napadu. Proti našim letalom se je začel dvigati ogenj protiletalskih topov in strojnic. Naša letala so se začela stiskati proti sovražnim ednicam, z letal so začeli padati prvi torpedi na sovražni konvoj.

Uspehi prvega napada so bili naslednji: Dva zračna torpoda sta zadela lahko križarko in sicer je tem napadajočim letalom poveljeval kapitan Mellei. Križarka se je potopila. Prav tako je torpedo z letala poročnika Venturiniija zadelo veliko ladjo in sicer najbrž letalonosilko. Zračni torpedo je zadela 10.000 tonsko križarko, križarka se je zelo nagnila in se umaknila iz svoje skupine. Kmalu nato je letalo poročnika Cristianija bombardiralo in potopilo sovražno ladjo. Letalci lovskih letal iz spremstva so opazili, da so s križarko spustili rešilne čolne, prav tako pa tudi čolne z ladij, ki so jo spremljale.

Napad je postal najhujši okoli 13. ure, morje je bilo silno mirno in nad tem morjem se je razvil

Boji na vzhodu:

Italijanske čete uničile močne sovjetske oddelke Na severnem odseku zavzetih 120 bunkerjev

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev Glavni stan, 30. septembra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Vzhodno od Dnjepra so italijanske čete pri izvajanju svojih operacij uničile močnejše sovražne oddelke in so pri tem zajele več tisoč ujetnikov.

Na severnem odseku vzhodnega bojišča je pehotna divizija 28. in 29. septembra izvedla uspešen napad na postojanko, ki jo je sovražnik žilavo branil. Pri tem so zavzeli 120 bunkerjev.

Oddelki letalstva so uspešno napadali železniške prevoze na prostoru okoli Harkova in so prav tako uničevali železniške proge vzhodno od Petrograda in železniško progo proti Murmanku. V boju proti Angliji je letalstvo ponoči vzhodno od Great Yarmoutha potopilo sovražni tovorni parnik z 8000 tonami, v skupini rušilcev pa je bil potopljen en rušilec. Ostali napadi so veljali pristaniškim napravam na škotski vzhodni obali in na jugovzhodu otoka.

V severni Afriki so strmoglavila letala bombardirala taborišča in skladišča streliva pri Tobruku. Bojna letala so na Sredozemskem morju poškodovala trgovsko ladjo in sestrelila en angleški bombnik.

Sovražna letala so ponoči priletela nad severno nemško ozemlje. Nekaterim letalom se je posrečilo priti v daljino okoli Berolina, Bombe, ki so padle pietežno na stanovanjske predel v Hamburgu, so povzročile smrtne žrtve med prebivalstvom, nekaj oseb pa je bilo ranjenih. Angleško letalstvo je v tej noči in včeraj izgubilo vsega 11 letal.

Helsinki, 30. sept. AS: Južno od Petrasvoja se je razvila letalska bitka, v kateri so finski lovci sestrelili tri sovjetska lovška letala, tri pa so bila sestreljena od protiletalskega topništva.

Stockholm, 30. sept. AS: Posebni dopisnik lista »Stockholm Tidning« poroča s finskega bojišča, da so finski oddelki zasedli tudi zadnje otoke na jezeru Ladoga. Včeraj so finska letala izvedla vsaj deset letalskih napadov na progo, ki vodi proti Murmanku in je proga na različnih mestih razdejana. Več postaj so bombe s finskih letal popolnoma razdejale.

Brezuspešni sovjetski poskusi pri Petrogradu

Helsinki, 30. sept. AS. Na bojišču pri Petrogradu sta se razbila zadnja dva sovjetska poskusa. Sovjetske čete so se hotele izkrcati na južni strani jezera Ladoga, da bi na krilu napadale nemško vojsko, ki oblega prestolnico. Položaj Petrograda je vedno bolj kritičen. Sovjetski ujetniki pravijo, da so sovjeti podminirali vsako cesto in vsako hišo v Petrogradu. Petrograd je tedaj obsojen na popolno uničenje in razdejano.

Obupen položaj sovjetske vojske

Washington, 30. sept. AS. Ameriški zastopniki na konferenci v Moskvi so sporočili v Washington, da je položaj sovjetske vojske obupen in da je treba nujno poslati v Rusijo orožje, vojno gradivo in živila.

Helsinki, 30. sept. AS. Zunanji minister Witting je sprejel italijanskega poslanika, s katerim je imel dolg prisrčen razgovor.

Boji pri Petrovsokuju

Helsinki, 30. sept. AS. Po silovitih bojih, ki so trajali dva tedna, so finske čete popolnoma uničile dva sovjetska polka, ki sta ovirala finsko prodiranje proti Petroskoju. Boji so se razvijali v pragozdovih, ki so lajšali sovražniku obrambo. Finski vojaki so se skoraj 14 dni v teh divjih gozdovih morali vojskovati na nož, ponekod so se vojaki vojskovali do pasu v vodi ali v blatu. Sovražnika ni bilo mogoče opaziti v daljavi 20 m. Šele iz te bližine se je lahko streljalo. Več dni se je razvijala popolnoma tiha borba na nož, dokler finski oddelki niso obkolili obeh sovražnih polkov. Sovjetski vojaki so se vojskovali brez ozira na izgube in tudi topniški ogenj jih ni mogel uničiti. Po boju so se po gozdovih pomikale senice, ki včasih niso imele niti toliko moči, da bi se držale na nogah, komaj so se premikale nad trupli padlih tovarišev. Iz Petroskoja je prihitel sovjetski bataljon na pomoč, prišel pa je prepozno, ter je bil kmalu uničen.

Bollettino No 485

Nuovi successi della Regia Aeronautica

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Nell'Africa Settentrionale, sul fronte di Tobruk, un tentativo di attacco nemico, preceduto da preparazione di artiglieria è stato prontamente stroncato. Aerei germanici hanno bombardato, il giorno 27, attendamenti e depositi materiali della piazza di Tobruk provocando notevoli esplosioni ed incendi. Nostri aerei nella notte sul 29 hanno bombardato obiettivi militari in zona Tobruk e Marsa Matruh con evidenti risultati.

Nell'Africa Orientale intensa attività di nostri reparti avanzati nei vari capi-

saldi dello scacchiere di Gondar.

Aerei nemici hanno ieri mitragliato e spezzonato gli aeroporti di Cagliari e di Catania causando qualche danno e nessuna vittima; a Cagliari un velivolo è stato abbattuto dalla difesa contraerea ed uno dalla caccia.

In Mediterraneo un apparecchio della ricognizione marittima ha sostenuto un duro combattimento con sei cacciatori britannici abbattendone tre. Veniva infine sopraffatto: parte dell'equipaggio è stata salvata. Altro aereo della ricognizione marittima assalito da due Blenheim ne abbattava uno rientrando incolume. Stefani.

Vojno poročilo št. 485

Novi uspehi Kraljevega letalstva

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Severna Afrika: Na bojišču pri Tobruku je bil odbit sovražni napad, ki je bil pripravljen od topništva. Nemška letala so dne 27. septembra bombardirala naprave in skladišča v trdnjavi Tobruk, kjer so nastale velike eksplozije in požari. Naša letala so v noči na 29. september bombardirala vojaške cilje v Tobruku in Marsa Matruhu. Doseženi so bili vidni uspehi.

Vzhodna Afrika: Živahna delavnost naših prednjih oddelkov na raznih postojankah v pokrajinah Gondar.

Sovražna letala so včeraj s strojniškim ognjem obsipala in bombardirala letališča v Cagliariju in v Kataniji, kjer je nastalo nekaj škod, žrtve pa ni bilo. V Cagliariju je bilo sestreljeno eno letalo od protiletalskega topništva, eno letalo pa od lovskih letal.

Na Sredozemskem morju je pomorsko izvidniško letalo vzdržalo hud boj s

šestimi angleškimi lovci in jih sestrelilo troje. Nazadnje je podleglo premoči, del posadke pa je bil rešen. Neko drugo izvidniško pomorsko letalo je bilo napadeno od dveh sovražnih letal vrste »Blenheim« in je eno sovražno letalo sestrelilo ter se vrnilo nepoškodovano na svoje oporišče

Kako so italijanske sile nemškim motoriziranim silam odprle pot čez Dnjeper

Dopisnik Stefani javlja: Na velikih uspehih ob reki Dnjepru so imele tudi italijanske čete velike zasluge. Naloga je bila odlična in ne lahko izvedljiva. Prehod čez reko ob navzočnosti sovražnika je za napadalec bila vedno težka naloga. V tem primeru je šlo tudi za organizacijo, kjer se je morala ujemati vsaka sekunda. S prehodom čez Dnjeper so se italijanske čete, boreče se z Rusi, napisale lepo stran v knjigi svojih junaških uspehov.

Ena naših divizij — piše dopisnik — je dobila nalogo, da v zvezi z nekaterimi nemškimi pehotnimi oddelki prekorči Dnjeper in onstran reke neki pritok, na katerem je bil sovražnik močno utrjen. Že pri Bugu so italijanske čete z izredno hitrostjo in odličnostjo prekorčile veliko reko. Isto nalogo so italijanske čete izvedle tudi na Dnjepru. Ob zori, ko je bil dan še mračen in oblačen, so s pehotnimi čolni prekorčile Dnjeper. Sovražnik je zapazil naš poizkus in je pričel z močnim streljanjem, na katerega so naši z brega močno odgovarjali. Med sovražnim ognjem so

žolni srečno pristali na drugem bregu, kjer so italijanski vojaki hitro zgradili mostičke. Ponoči ni nihče spal. Sovražnik je mislil, da bo s svojim topniškim ognjem oviral nadaljnji razvoj.

Dne 24. septembra v jutru so rdeči prešli v napad. Ves dan so boji divjali izredno silovito. Toda čez reko so dočkale vedno nove sile. Italijanski vojaki so se čudovito držali pred napadajočim sovražnikom, ki je bil številčno trikrat močnejši. Proti večeru pa so napadalec potisnile daleč nazaj. Razvila se je silna borba mož z možem, v kateri so italijanski vojaki pokazali vso silo svojega temperamenta. Sovražnik je bil prisiljen zapustiti položaje, ki so velike važnosti. V italijanskih rokah je ostalo mnogo ujetnikov. Boje je podpiralo tudi italijansko letalstvo, in poglaval v beg sovražne zračne sile. Dvoje sovražnih letal je bilo sestreljenih. Tako je bil dosežen popoln uspeh. Hrabra podjetojta italijanskih sil in njihova zmaga je zrušila sovražno fronto in omogočila nemškim motoriziranim silam, da so dopolnile zmago na Dnjepru.

Turški opazovalci pri nemških četah

Ankara, 30. sept. AS. Nemško vrhovno poveljstvo je povabilo dva turška generala, da se udeležujeta operacij na vzhodu. Tudi Angleži so povabili turške generale na britansko fronto, v njihovo povabilo ni bilo sprejeto.

Zastopstvo ustaške stranke v Rimu

Rim, 30. sept. AS. Danes dopoldne pride v Rim zastopstvo hrvatske ustaške stranke, ki ga vodi tajnik stranke Lorković. Tajnik stranke Lorković je ugledna hrvatska politična osebnost in je brat dr. Mladena Lorkovića, hrvatskega zunanjega ministra. V letu 1926 je postal član Hrvatske mladinske organizacije, iz katere se je razvila sedanja ustaška stranka. Dejansko je sodeloval pri kmečkih glasilih, največ pa je pisal v list *Hrvat*, ki je bil glavno glasilo gibanja.

Ko je bila oklicana diktatura v Beogradu, je prešel v tajno delo ustaškega gibanja. Policija ga je zelo nadzirala in je bil najprej obsojen na tri mesece policijskega zapor. V aprilu 1929 je v uglednem hrvatskem dnevniku napisal pogumen članek proti nasilju in zahteval pravico samoodlobe za Hrvate. V letu 1932 je bil zopet aretiran, ter so ga dolžili, da je v zvezi z emigranti. Tudi njegova soproga je bila aretirana in zaprta deset mesecev. V letu 1940 je Lorković posebej svoje delovanje med ustaši in dne 10. aprila 1941 ga je poglavnik imenoval za tajnika ustaške stranke.

Kot tajnik tega obširnega hrvatskega gibanja prihaja na vabilo Tajnika Stranke v Rim, da si ogleda ustanove fašistične stranke. Za njim prihajajo v Rim njegovi najbližji sodelavci Franc Miletič, Vlado Herzeg in dr.

Rim, 30. sept. AS. Danes dopoldne je prišla v Rim delegacija hrvatske ustaške stranke. Zastopstvo vodi tajnik stranke Blaž Lorković. Na postaji Termini so ugledne goste sprejeli tajnik Stranke Minister Serena s podtajnikom in vodilnimi osebnostmi fašistične Stranke v Rimu.

V imenu hrvatskega poslanstva je prišel na postajo odpravnik poslov in zastopnik ministra poslanika Perića, ki je trenutno odsoten iz Rima. Ko je tajnik ustaške stranke Lorković izstopil iz vlaka, se je prisrčno pozdravil z ministrom Sereno. Lorković je izrazil svoje zadovoljstvo, da je lahko obiskal Rim in Italijo. Pred postajo je bila razvrščena častna četa mladih fašistov, godba pa je medtem izvajala himni obeh narodov. Ko se je zastopstvo vozilo po rimskih ulicah, je rimsko prebivalstvo navdušeno pozdravljalo ugledne goste.

Blocco delle vendite degli articoli di abbigliamento

È sospesa immediatamente la vendita di manufatti tessili, delle confezioni di materie tessili, delle pellicerie, cappelli e calzature di ogni genere e degli altri articoli di abbigliamento e delle valigie di cuoio.

Gli industriali, gli artigiani ed i commercianti all'ingrosso e al minuto procederanno all'inventario dei quantitativi di merci esistenti riportandone gli estremi in appositi registri.

Gli industriali e gli artigiani produttori sono autorizzati a continuare la produzione registrando giornalmente le materie prime impiegate ed i manufatti prodotti. — I quantitativi esistenti e la successiva produzione saranno tenuti a disposizione del Ministero delle Corporazioni in attesa di essere immessi in consumo secondo le norme che saranno successivamente comunicate.

I contravventori, sia esercenti che consumatori, saranno severamente puniti.

L'orario degli uffici statali

Lubiana, li 29 settembre 1941/XIX.

Con decorrenza dal primo ottobre l'orario degli uffici statali e degli enti pubblici comunque soggetti alla vigilanza dello Stato e fissato dalle ore otto alle quattordici nei giorni feriali e dalle otto alle dodici nelle domeniche e negli altri giorni festivi senza interruzione.

Sono fatti salvi i casi di servizi speciali, per i quali saranno impartite disposizioni a parte.

Per la durata della guerra resta sospesa la celebrazione delle feste nazionali, dei giorni festivi e delle solennità civili, eccezione fatta per i seguenti giorni nei quali gli uffici pubblici sospendono l'attività lavorativa, e precisamente:

Primo giorno dell'anno solare — sei gennaio — 19 marzo — giorno di Pasqua — ascesa — Corpus Domini — 29 giugno — 15 agosto — 1 novembre — 8 dicembre — 25 dicembre.

Vojna na zahodu

Berlin, 30. sept. AS. V noči na 30. september so angleški bombniki izvedli polet nad severno Nemčijo in vrgli gotovo število eksplozivnih bomb na razne kraje in sicer na Hamburg in na Stettin. Stvarna škoda in izgube med civilnim prebivalstvom so izredno majhne. Nočni lovci, protiletalsko topništvo in mornarsko topništvo so sestrelili šest sovražnih bombnikov.

Berlin, 30. sept. AS. DNB je izvedel, da so nemški bombniki večkrat z velikimi bombami zadeli in potopili na vzhodni angleški obali 8000 tonski angleški parnik. V istih vodah so bombe zadele nek angleški rušilec in ga prav gotovo potopile.

Velikanski nemški žarometi ob Rokavu

Stockholm, 30. sept. AS. Dopisnik Aftonbladet poroča iz Londona, da je v svetlih nočeh in kadar je vidljivost ugodna, vsa južna angleška obala razsvetljena od velikanskih žarometov, ki so jih Nemci postavili na francosko obalo. Včasih je svetloba tako velika, da tudi še po 50 km moti avtomobiliste na angleški strani. Prvič so te velikanske žaromete opazili pred 14 dnevi. Spočetka jih je bilo le malo, a sedaj jih je na desetine. Zdi se, da so postavljali južno od Dunkerque. Angleži so jih krstili za »oči Velike Bertec«.

Švedska mladina proti komunistom

Stockholm, 30. sept. AS. Švedska mladina je priredila veliko protestno zborovanje proti temu, da je še dovoljeno delovanje komunistov na Švedskem. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, ki pravi med drugim:

Ko se naša posestrima Finska zopet vojskuje na vzhodu proti boljševizmu in sicer za svojo evobodo in za svobodo narodov na severu, je delovanje komunistične stranke na Švedskem odločno proti Finski in v korist njenim sovražnikom. Zato se mora delovanje komunistov na Švedskem zatreti.

Sodbe vojnega sodišča v Pragi

Berlin, 30. sept. as. Dnevnik v Českomoravskem protektoratu so objavili novico, da je vojaško sodišče v Pragi obsodilo na smrt bivšega češkega armadnega generala Jožeta Bilija in bivšega češkega divizijskega generala Huga Vojda. Oba generala sta bila med voditelji češkega odpora in sta hotela s silo odtrgati Češko in Moravsko od nemškega rajha in ustanoviti neodvisno Češkoslovaško. Obsojena sta bila tudi Ladislav Konsak in Venceslav Frank, ki sta sodelovala pri zaroti in kupovala razno orožje, ki naj bi služilo v ta namen. Vojaško sodišče je obsodilo na smrt tudi češkega rezervnega brigadnega generala Franca Horačka iz Prage in Dušana Suberta, vsi iz Prage. Vsi so bili člani komunistične stranke in so zagrešili dejanja veleizdaje. Sodišče je obsodilo še 15 oseb. Obsojenci so bili ustreljeni.

Berlin, 30. sept. as. Iz Prage poroča DNB, da so listi v protektoratu objavili, da je novi protektor odredil, da morajo biti kraji v okrajih, kjer je bilo proglašeno obredno stanje, zatemnjeni ob 22. uri zvečer. Vsi javni prostori, hoteli in kinematografi morajo biti zaprti ob 10. zvečer.

Govor bolgarskega vojnega ministra

Sofija, 30. sept. AS. V Skopju je imel bolgarski vojni minister general Daskalov govor, v katerem je podčrtal, da je bolgarski narod trdno odločen z orožjem braniti svoje doseženo narodno zedinjenje. Izjavil je, da imajo samo močne države varen obstoj ter je zato pozval bolgarski narod, da naj se trdno zbere okoli svete osebe kralja Borisa. Kadar bo tako delal, bo bolgarski narod ob strani svoje vojske in bo v tej vojni vedel premagati vse težave in prenesel vsa inozemska izzivanja, ki hočejo Bolgarijo vreči v nove krvave meteže. Ne gre pa samo za odpor, ampak tudi za oboroženo obrambo pravic bolgarskega naroda, s tem pa bolgarski narod brani tudi svojo svobodo in je gotov svoje zmage.

Smrti žarki v človeškem telesu

Newyork, 30. sept. AS. Profesor Oton Rahm od bakteriološkega instituta je poročal o svojem zanimivem odkritju ameriški znanstveni družbi. Njegovo odkritje se nanaša na tolikokrat načeto vprašanje o izžarevanju smrtnih žarkov iz človeškega telesa. Prof. Rahm je dokazoval na podlagi svojih izkušenj, da človek, posebno iz prstov, izlazi iz desne roke izžareva tovrstne žarke. Eksperimenti pa

DEVET IN TRIDESETA LEKCIJA

O veznikih.

Vezniki (la congiunzioni) so drobne besede, ki jih slovničarji obravnavajo šele na koncu svojih slovnici. In so vendar važne. Ime pove, da nekaj več je: vežejo stavke med seboj, vežejo besede med seboj. Zanimale nas bodo predvsem tiste, ki vežejo stavke med seboj, ker jih ločimo v dve veliki skupini: v take, ki vežejo dva ali več glavnih stavkov (priredni vezniki), in take, ki vežejo nadredne stavke z odvisnimi (priredni vezniki). Seveda se ti vezniki rabijo tudi za to, da vežemo posamezne besede med seboj. Pogledimo zdaj najvažnejše italijanske veznike v tej razdelitvi.

Priredni vezniki

(le congiunzioni coordinative)

1. vezalni (copulative): e (in), nè (= e non, in ne).
2. ločni (disgiuntive): o (ali), oppure (ali pa), ovvero.
3. protivni (avversative): ma (toda), però (vendar), nondimeno (kljub temu), tuttavia (vendarle), pure (pa).
4. izjavni (dichiarative): cioè, infatti, in effetto (torej).
5. sklopni (consecutive): dunque (zatorej), pertanto, perciò (zato).
6. vprašalni (interrogative): perchè (zakaj).

Podredni vezniki

(le congiunzioni subordinative)

1. izjavni (dichiarative): che (da).
2. vzročni (causali): perchè, poichè (ker), giacchè (ker že).
3. namerni (finali): perchè (da bi), acciòchè (zato da bi), affinché (da bi).
4. sklopni (consecutive): di modo che, in guisa che (tako da), tanto che (tako zelo da).
5. dopustni (concessive): benchè, sebbene (da si, čeprav).
6. protivni (avversative): mentre (medtem ko).
7. časovni (temporali): finchè (dokler) mentre (medtem ko), prima che (preden).
8. pogojni (condizionali): purchè (če bi le), se (če, ko).

so tudi dokazali, da to ni pri vseh ljudeh pojav in tudi pri istih ne vedno enako v raznih okoliščinah. Zdravniki mislijo, da bo odkritje prof. Rahna moglo koristiti znanosti.

Gospodarstvo

Zapora prodaje oblačilnih predmetov v Italiji

Ministrstvo za korporacije sporoča, da je z dnem 30. septembra ukinjena za nekaj časa prodaja tekstilij, manufakture, krzna, klobukov in nogavic vseh vrst in drugih oblačilnih predmetov.

Trgovine za prodajo oblačilstvu bodo ostale odprte za novo ureditev trgovine in za sestavo inventarja proizvodov, ki so bili v zalogi o polnoči med 29. in 30. septembrom. Sestava inventarja je obvezna tudi za industrije, ki proizvajajo navedene predmete in za veletrgovce. Industriji lahko nadaljujejo s proizvodnjo tako, da vpišejo dnevno po-

rabljene surovine in proizvedeno manufakture.

Vse inventarizirane in registrirane količine blaga bodo dane na razpolago ministrstvu za korporacije, da bodo razdeljene potrošnji po navodilih, ki bodo postopno izdana začeti z dnem, ki bo še določen.

Ukrep hoče izvesti tudi na tem področju disciplino, ki odgovarja sedanjim zahtevam s tem, da se uvede način razdelitve, ki bo zagotovil vsem potrošnikom potrebni minimum in ki bo onemogočil vsako kopičenje blaga.

Uvedba kart za obleko

Rim, 30. septembra. P. Predsednik konfederacije trgovcev, nar. svet. Molino, je z ozirom na ministrski ukrep o blokiranju prodaje tkanin in oblačilnih predmetov naročil vsem pokrajinskim unijam trgovcev brzojavna navodila, da naj takoj skličejo konferenco prizadetih trgovcev, da se jim pojasni pomen ukrepov, ki hočejo zagotoviti vsem potrošnikom minimum, ki je potreben za oblačila in obutev. Poleg tega je dal še navodila, da bi trgovci lahko izvajali ministrsko uredbo. Uvedba nakaznic, o kateri govori svet. Molino, bo uredila prodaje in nakupe in bo osvobodila trgovce od pritiska in zahtevnosti, ki so se pripetile v zadnjih časih s strani nekaterih potrošnikov, ter tako uredila poslovanje trgovine.

Istočasno bodo pokrajinski korporacijski sveti izdali podrejenim zvezam navodila za izvrševanje dekreta in odredbe, ki bodo uredile postopno prodajo potrošnikom. Ta ureditev bo obstajala z nakaznicami, ki bodo izdane na osebe, bodo pa različne za odrasle in za otroke. Odrasli bodo dobili nakaznice s 120 točkami, otroci pa s 90 točkami. Vrednost točk bo določena z ozirom na kakovost blaga, in sicer tako, da bo večje število točk danih za tkanine in oblačilne predmete boljše kakovosti, manjše število točk pa za tkanine in oblačilne predmete slabše kakovosti, tako da bo s tem ustrezno ljudstvo po njegovih potrebah. Tako bo n. pr. en par svilenih nogavic zahteval večje število točk kot en par bombažnih nogavic.

Ureditev bo posebej upoštevala one, ki potrebujejo blago za poročne opreme in predmete za hišno ter stanovanjsko opremo, tako da bo nakup teh predmetov dejansko služil navedenim potrebam.

Fašistična konfederacija trgovcev je dala trgovskim zvezam naslednja navodila:

1. Za blokiranje tekstilije je smatrati tudi one, ki služijo za opremo (laneno blago za hišno perilo, zastore, namizne prte itd.).
2. Vsi trgovci, ki prodajajo predmete, ki spadajo med blokirane ali na debelo ali na drobno, morajo še nadalje imeti odprte trgovine, istočasno pa ukiniti prodaje potrošnikom, da se lahko sestavi inventar blaga v trgovinah in skladiščih. Ko bodo inventarji izvedeni, se morajo sporočiti količine registrom, ki bodo razdeljeni.
3. Po registraciji zalog in proizvodnje bo ministrstvo za korporacije sporočilo navodila o ureditvi razdelitve navedenih predmetov. Ukinitev prodaje bo trajala približno 15 dni.
4. Prodajajo pa se lahko predmeti, ki niso blokirani v normalnem obsegu in običajnim kupecem. Konfederacija je pozvala zveze, da naj trgovce pozovejo k razumevanju teh ukrepov in stroge discipline v vojnem času, da bi se izognilo kopičenje, ki je škodljivo in protigospodarsko, ker se z zaitjem na stranpota od normalnega toka tvorijo škodljiva zapraviljanja.
5. Vsi trgovci morajo absolutno spoštovati navodila, ki so bila izdana v interesu splošnosti in v svrhu bolj aktivnega sodelovanja v uradi, ki so predpostavljeni za disciplino v prodaji.

Racioniranje kruha v Evropi

V zvezi z racioniranjem kruha v Italiji pri- našamo po italijanskih virih podatke o racioniranju kruha v posameznih evropskih državah:

Finska: Dnevni obrok 300 gramov.

Francija: Do 3 let starosti 100, od 3 — 6 let 200, od 6 — 13 let 275, od 13 — 20 let 350, od 20 do 70 let 250, nad 70 let 200 gramov; za težake ter ročne delavce 350 gramov.

Nemčija: Do 6 let 175, od 6 — 10 let 242, od 10 — 20 let 370, nad 20 let 320, težaki 520, nočni delavci in oni, ki delajo nad 10 ur 400 gramov.

Španija: Za družine z dohodki do 300 pezet 340, za dohodke od 300 — 800 pezet 240, za družine z dohodki nad 800 pezet 160 gramov.

Švedska: 215 gramov.

Vatikansko mesto: 300 gramov.

Bolgarija: Potrošniki se morajo prijaviti pri svojem običajnem dobavitelju. Nakupi so omejeni.

Danska: Tudi Danska je racionirala kruh, ni pa še dovolj znana količina raciona. Viri povedo, da se dela približno istotako kot v Franciji.

Švica: Razdelitev žita za kruh je urejena s posebnimi mesečnimi kontingenti.

Romunija: V ponedeljek in torek je prodaja kruha prepovedana. Tedaj se prodaja koruzna moka za polento.

Anglija: Racioniranje kruha je bilo napovedano, toda doslej še ni točnih poročil.

Grčija: Kruh je racioniran na približno 200 gramov dnevno na osebo.

S 1. oktobrom se začne racioniranje kruha v Italiji. Dnevni obrok znaša 200 gramov ali 170 gramov žitne moke ali 300 gramov koruzne moke v krajih, kjer delajo predvsem polento. Dodatni obrok za delavce je 100 gramov kruha ali 85 gramov koruzne moke ali 150 gramov koruzne moke. Težaki in kmetijski delavci dobe dvojni dodatni obrok. Proizvajalci žita pa nimajo pravice na krušno karto.

Prebivalstvo mesta Rima. Ker je pričakovati v kratkem, da bo Rim imel poldrugi milijon prebivalcev, prinašajo italijanski listi statistične podatke, iz katerih je razvidno, da bo Rim imel kmalu toliko prebivalcev kot za časa svojega največjega sijaja. Prvo ljudsko štetje je bilo v Rimu leta 568 pr. Kristusom in je bilo 84.000 prebivalcev. Za časa cesarja Avgusta je imel Rim 1.300.000 prebivalcev. Ob propadu zahodnorimskega cesarstva je imel Rim samo še 100.000 prebivalcev. Zgodilo se je celo, da je ob svojem povratku iz Avgvona našel papež Gregorij XI. samo 17.000 ljudi in po ruševinah mesta so bili pašniki. Leta 1650 je prebivalstvo Rima naraslo na 120.000, leta 1870 pa na 226.000 ljudi.

Sadje je zdravo in lepo. Letošnja prireditel Ljubljanskega velesejma od 4. do 13. oktobra nam prinese tudi bogato, vzorno urejeno sadno razstavo. Na njej bomo videli vse vrste sadja, kar jih lahko v oktobru razstavimo, in sicer v naravi, modelih in slikah. Sadjarstvo je pri nas že precej razvito, vendar pa še ne tako, kakor bi lahko bilo. Še vse premalo se zavedamo gospodarskega pomena sadjarstva, zato bo razstava na velesejmu še posebno zanimiva, ker nam pokaže tudi gospodarski pomen raznih vrst sadja. Mi boljše sadje večinoma izvažamo, kar ga pa ostane doma, se žal vse preveč porabi za sadjevec in žganje. Mnogo premalo sadja sušimo. Suho sadje nam lahko čez zimo dobro služi v prehrani. Na razstavi bomo videli modele in načrte sušilnic in vseh, kar je potrebno za pravilno sušenje sadja. Razstavljeni bodo doma izdelani kolli, dalje številni steriliza-

9. načinovni (modali): secondo che (po tem, kar), senza che (ne da bi).

10. izjemni (eccezzive): salvo che (razen da).

11. vprašalni (interrogative): se (ali), perchè (zakaj).

V zgornjem sem navedel seveda le glavne veznike. Vse ostale boste našli po potrebi v vsakem besednjaku.

Berilo.

Il finto cavamachie

Un ladro si aggirava un giorno per le vie della città tutto solo e pensieroso: come si provverrebbe il necessario per guastare il digiuno in quel di? Vede una porta aperta e senza complimenti vi entra, con l'animo di rubare qualche cosa.

Era lo studio di un notaio che aveva due scrivani, i quali, deposti i mantelli in anticamera, attendevano alle cose loro nello studio. Il ladro vede i mantelli, li prende, come se fosse roba sua e si dispone a partire. Sulla porta però incontra il notaio e gli dice con la più naturale indifferenza:

— Signóre, avete bisogno dell'opera mia?

Dell'opera vostra, — risponde il notaio. — E che cosa fate voi? Dove portate questi mantelli?

— Io sono un cavamachie, e questi sono i mantelli dei due scrivani, che porto a ripulire.

— Ah! siete un cavamachie? Aspettate allora. Anch'io ho un mantello nuovo, sul quale mi è caduta una goccia d'olio; lo vado subito a prendere.

Infatti, salì le scale per ritornare col mantello e dandolo nelle mani del finto cavamachie gli disse:

— Pulitelo bene, sapete! Fate in modo che io non conosca nemmeno che è stato smacchiato!

— Non dubitate, — risponde il ladro.

E se ne andò a vendere i tre mantelli.

Pripombe:

1 zamisljen nad mi zaradi... — 2 nenavaden samostanik: il còmo...; prevedemo: način, kako... — 3 il di d' namento: il giorno... — 4 z namenom, pripravljen... — 5 odločiva: nedoločnik: deporre).

torji in kante za pripravljanje in spravljanje sadnih sokov. Na razstavi bomo videli tudi aparate za konzerviranje sadnih proizvodov. Pri uživanju, sušenju, vkuhanju in stiskanju je važno, da je sadje zdravo in čisto. Razstava nam bo tudi pokazala, na kaj vse je treba paziti, če hočemo, da bo uporaba sadja odgovarjala higienskimi predpisom.

Na razstavi gob na Ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. oktobra, ki jo organizira naš preizkušeni goboznanec, g. Ante Beg, bodo poleg naravnih primerkov, kar jih bo mogoče dobiti v naših gozdovih, razstavljeni tudi prav umetniško izdelani modeli (150 po številu). Nadalje bodo nabita vidno čitljiva navodila in poučila: 1. Sušenje gob za prodajo in za domačo uporabo. 2. Gobji prašek. 3. Vlaganje v kis. 4. Konzerviranje v slanici. 5. Gobji izvleček (ekstrakt). 6. Gobe v gospodarstvu. 7. Ali moramo zanesljivo ločiti strupene gobe od užitnih? 8. Prvi pojavi, prva pomoč pri zastrupljenju z gobjami. — Ta razstava bo posebno sedaj, ko z gobjami nadomeščamo meso, za naše gospodinjice in za šole močno privlačna.

Šolska vodstva opozarjamo na letošnji Ljubljanski velesej, ki bo pod pokroviteljstvom Ekscelence Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino. Nove razstavne dvorane so dograjene, sejmšče ima čisto novo, še mišnješe lice. Na velesejmu bodo razstavile skoraj vse vodilne industrije kraljevine, da se na slovenskem tržišču spoznajo njihovi proizvodi. Proizvodil bodo razporejeni v deset velikih kategorij v skladu s potrebami lokalnega gospodarstva ter gospodarskih interesov sosednih držav. Te kategorije razstavnih proizvodov so: kmetijstvo, rudarstvo, oprema, stavbna industrija, industrija papirja, manufakture, mehanika, kemija, prehrana in umetniška izdelava. Ločeno bo v posebnih paviljonih Ljubljanska pokrajina pokazala popolno sliko svoje produkcije in svoje gospodarske značilnosti. Nekaj posebnega bo kmetijska razstava Ljubljanske pokrajine. Ta razstava bo upoštevala današnje prehranjevalne prilike in tozadevno reorganizacijo v kmetijski delavnosti. Podala bo čim popolnejšo sliko današnjega stanja kmetijstva pri nas, smer za izboljšanje kmetijske proizvodnje in poudarila važnost našega kmetijstva za prehrano. Imela bo tri glavne oddelke, znanstveni in poučni del, praktični del in prehrano. Vse, kar bo mladina videla na tem vselejmu, ji bo kar najbolje služilo pri obdelovanju učne snovi tekom šolskega leta in pozneje v praktičnem življenju. Zato naj vodstva pripeljejo poverjeno jim mladino na ogled Ljubljanskega velesejma.

† Gottfried Feder. Na zgornjem Bavarskem je umrl znani nacionalno-socialistični poslanec Gottfried Feder v starosti 58 let. Bil je inženir, leta 1918 je napisal manifest za odpravo obrestne sužnosti. Bil je večkrat na vodilnih mestih v nacionalno-socialističnih gospodarski politiki.

I. G. Farben na Hrvatskem. Na zadnjem občnem zboru direktorjev Bosenske d. d. za elektriko, je bil za predsednika izvoljen dr. Hans Kühne, za podpredsednika pa dr. Henrik Bütefisch. Pri družbi je, kot znano, udeležena tudi tvrdka Dynamit Nobel iz Bratislave, ki spada v koncern I. G. Farben. S tem je prišla I. G. Farben do zastopstva v novi veliki električni družbi, poleg tega pa je še udeležena pri tvornicah Titanit, Mahitno pri Karlovcu in tvornici lakov Moster v Zagrebu.

Donavski odbor na Dunaju. Te dni je bil končan štirideski sestanek posvetovalnega odbora za donavske zadeve v prometu višje od Braila, katerega so se udeležili zastopniki vseh držav, ki leže ob Donavi. Posvetovanja so služila pozitivni prometa na Donavi.

Dotrpela je moja nad vse ljubljena, zlata teta

Golob Ana

Pogreb predrage pokojnice bo v četrtek, dne 2. oktobra 1941, ob 4. uri popoldne z Zal - kapele sv. Krištofa - k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 30. septembra 1941.

Zalujoča Kalčič Anica, nečakinja.

Zapora oblačilnih predmetov v Ljubljanski pokrajini

Visoki komisariat Ljubljanske pokrajine sporoča:

S takojšnjo veljavnostjo je uvedena zapora nad prodajo tekstilne manufakture, konfekcije iz tekstilnih snovi, krzna vseh vrst, klobukov in nogavic vsake vrste in drugih predmetov za obleko in kovčegov iz usnja.

Industriji, obrtniki in trgovci na debelo in na drobno bodo napravili inventar količin blaga pri sebi s tem, da jih bodo vpisali v primerne registre.

Industriji in obrtniki-proizvajalci so pooblašteni še nadaljevati s proizvodnjo, tako da dnevno registrirajo porabljenih surovin in proizvedeno manufakture. Količine, ki obstajajo in bodo proizvedene, bodo na razpolago ministrstvu za korporacije v pričakovanju, da bodo dani v potrošnje na osnovi smernic, ki bodo postopno sporočene.

Krščili, ali prodajalci ali potrošniki, bodo strogo kaznovani.

Ta ukrep je izšel na osnovi dejstva, da so si nekateri maloštevilni bogatejši ljudje hoteli nakopiti večje količine blaga tako v naši pokrajini, kakor tudi v ostalih pokrajinah Kraljevine. Oblasla pa smatrajo, da je treba vse razpoložljive količine razdeliti na vse ljudi brez ozira na njih imovinsko stanje. Zaradi tega so uvedla tako pri nas, kakor v vsej Italiji zaporo nad oblačilnimi predmeti, da se najprej ugotove razpoložljive količine, nato pa določi pravičen razdelilni načrt. Ko bo to delo končano, bodo kupci lahko zopet nakupovali oblačilne predmete, in sicer na osnovi posebnih nakaznic, ki bodo dajale pravico za nakup posameznih vrst blaga proti odstopitvi izvedenega števila točk. Tak sistem je vpeljan tudi že v številnih drugih evropskih državah.

Sedanja zapora in bodoča razdelitev razpoložljivih količin zasledujeta cilj, vsem potrošnikom enako zagotoviti primerne količine blaga in onemogočiti kopičenje blaga, kakor tudi prekomerne nakupe nekaternikov. Zato je zapora ukrep socialne pravičnosti, ki hoče s preudarnim gospodarstvom v sedanjih vojnih časih enako skrbeti za vse državljane.

Pred prvo večjo manifestacijo Dopolavora v Ljubljani

O delavnosti Dopolavora v Ljubljanski pokrajini smo na pristojnih mestih dobili naslednje podatke:

Prva prireditel Dopolavora v Ljubljani ima namen predstaviti Ljubljanski pokrajini dopolavoristično športno udejstvovanje. Zato bodo prišle dopolavoristične skupine iz raznih krajev Italije. Če bi bili v manj poznih jeseni, bi bila udeležba seveda mnogo večja. Kljub temu pa bo na to prireditev ženskega Dopolavora prišlo okrog 20 skupin dopolavorističnih telovadkinj in atletinj. Vsaka skupina ima 12 članic. Prvi del sporeda športne prireditve na Stadionu obsega lahkoatletika tekmovalca. Tekmovalke bodo nastopile v teku na 80 m, na 200 m, v teku 100 m čez zapreke in s stafeto 4 krat 100 m. Poleg tega bodo tekmovalce v skokih v višino in daljavo in v metu diska, kopja in krogla. Po ena skupina tekmovalk bo nastopila tudi v skupinskih igrah z žogo in sicer v košarki in v volley-ballu. Drugi del sporeda bodo obsegale gimnastične in ritmične vaje ob spremljevanju

Sodniki, nameščeni v Srbiji

Naslednji sodniki, sodniški pripravniki in sodni uradniki so bili dodeljeni na delo na sodišča v Banatu, ki spada pod Srbijo, in sicer: na okrajno sodišče v Jaša Tomiču: dr. Stanko Bregar in dr. Ivan Dougan (oba sodnika); Karba Jurij in Korošak Franc (oba sodna uradnika); na okrajno sodišče v Petrogradu (Vel. Bečke-reku): sodniki dr. Ivan Močnik, dr. Lovro Lipič in Dokler Zvonko; na okrajno sodišče v Petrogradu: sodnika dr. Franc Muhič in Ročnik Rudolf, sodni uradniki Tkavc Ignac, Bezec Ivan, Bogatec Janko in Jurca Josip; na drž. tožilstvo v Petrogradu: državni tožilec Jereb Bogdan; na okrajno sodišče v Vel. Kikindi: sodnika Levstek Andrej in Kraut Vladimir, sodni uradnik Pertekelj Karel; na okrajno sodišče v Vel. Kikindi: sodni uradnik Vitez Stanislav; na okr. sodišče v Vrhu: sodniki: Vogrin Franjo, dr. Kramberger Josip (Robert) in Bogataj Bogomir; na okrajno sodišče v Beli Crkvi: sodnika Gušenšek Franc in Smid Josip, sodna uradnika Ivan Uršič in Ljubo Remec; na okrajno sodišče v Alibunarju: sodnik Josip Kunčič; na okrajno sodišče v Kovačici: sodnika Senica Miloš in Škarahot Kazimir, sodniški pripravnik Vladislav Pavlin in sodni uradnik Milan Tkavc; na okr. sodišče v Ulmi: sodnik Kitek Gojko; na okrajno sodišče v Pančevu: sodnik Dušan Pipenbacher in sodni uradnik Angel Remec; na okrajno sodišče v Belgradu: sodnik dr. Ivan Mak in sodni pripravnik Kuković Kazimir; na okrajno sodišče v Petrovcu na Mlavi: sodnik Emil Pureber.

Iz Ribnice

Osebnost. S pošte Cerknica je prestavljen v Ribnico g. Traven Franc, v Cerknico pa iz Ribnice g. Sajovec Lojze.

Zelimo, da se pridete! V nedeljo popoldne so gostovali v Ribnici člani ljubljanske Drame in uprizorili Knittlovo globoko dramo, ki jo je prevedel režiser Peter Malec. To je dokaz, da imajo Ribničani mnogo smisla za kulturne prireditve. Vsi igralci: Nakrst, Košuta, Kraljeva, Starčeva, Danilova, Košič in Blaž so dovršeno podali svoje vloge ter bili deležni burnih aplavzov. Občinstvo, ki se je vračalo zadovoljno s tega gostovanja in odhajalo od predstave z lepimi mislimi, želi in vabi igralce, da še večkrat pridejo v Ribnico in prirede kakke predstave.

Sport. V Vel. Laščah so ustanovili nogometni klub SK Lašče. V nedeljo je ta klub nastopil na igrišču v Rašici proti SK Ribnici. Ribnica je poslala po želji kombinirano moštvo juniorjev in rezerve prvega moštva. Laščani so Ribničane presenetili z gostujočimi igralci SK Jadrana, Bratstva in Železničarja ter so bili v absolutni premoči. Tekma se je končala s 5:1. V nedeljo bo v Ribnici revanšna prijateljska tekma s prvim moštvom SK Ribnice.

Razvoj Ljubljane v preteklosti in prihodnosti

Uvod v razstavo regulacijskih načrtov za Ljubljano in okolico
Razstavo regulacijskih načrtov je odprl Ekselencja Grazioli

Poleg zemljepisne lege in oblike tal so v starih časih mesta regulirali predvsem utrjevalci, ki so jih opasovali z obzidji ter zaradi kravnega obzidja in čim bolj učinkovite obrambe njih prostor stiskali na čim manjšo površino. Utrujenim mestom so pa spreminjale oblike zlasti velike elementarne neizgode in šibe božje, kot požari, kuge in še posebej veliki potresi. Stejkoprej so potrebe in zahteve časa oblikovale in regulirale večja in manjša silišča.

Zaradi varnega zavetja v obzidju je tudi naša Ljubljana že pred stoletji dobila svoja predmestja pred obzidjem, ker v tesnem obzidju ni bilo več dosti prostora, vendar je pa predmestno prebivalstvo v nevarnosti pred sovražnikom lahko pobegnilo v utrjeno mesto. Ker je pogorel jezuitski samostan, smo dobili Trg sv. Jakoba, in ko smo proti koncu 18. stoletja podrli mestna vrata in večino obzidja, se je mesto samo pričelo razvijati v okolico, predvsem ob glavnih cestah in sploh tja, kjer je bilo več prilike za zaslužek ter kakor so pač narekavale potrebe. Tako so zaradi prihoda vladarjev in druge velike gospode leta 1821 na ljubljanski kongres že prej podrla zapušeni kapucinski samostan ter na novem Kapucinskem trgu, ki je kmalu dobil ime po kongresu, napravili Zvezdo. Čeprav so na nekaterih straneh razvoj mesta ovirali veliki plemiški in samostanski vrtovi ter posestva, vendar v 30 letih preteklega stoletja Ljubljana na severu ni segala dlje nego komaj do sedanje železnice, čeprav je stekla šele sredi stoletja. Ne bomo se zmotili, če mislimo, da so nam prava tla vrtovi, posestva in železnica na zapadu mesta ohranili neprecenljivi Ti voli. Šele ko je bil nasproti slavne gostilne pri »Novem svetcu« v veliki gramozni jami sezidan imeniti Kolizej, so sedanjo Gospodstvo cesto počasi začeli zasipavati tja do Ajdovščine in Figoveca ter drugih velikih poslopjivih voznega postaja Andreja Smoleta nasproti v bolnišnico spremenjenega diskaletskega samostana. Blizina železnice postaja je napolnila samo levo stran stare Dunajske ceste, dalje pa mestna Ljubljana ni mogla. Tudi Blatna vas, ki je zaradi svojega zaključka z železnico postala dobila novo ime Kolodvorska ulica, je še sedaj skoraj enaka stari Blatni vasi. Sempeter je segal samo do cerkve in Kravja dolina je ostala Kravja dolina do potresa — kakor vsa druga predmestja še vedno dolga vas.

Urbanisti v stari Ljubljani so bili skoraj samo varnost, kuga in ogenj. Zato je dobila nekaj cestnih svetilk, nekaj kanalizacije, tu in tam tudi nekaj »flajštrac«, toda z gospodskimi in veselim Kolizejem tudi že gospodski leseni tlak pravi daleč ven iz mesta do te občudovane in razvpite »hudičeve hiše«.

Sele podjetni tujec, graški arh. Jos. Benedikt Withalm, ki je v Linceu in Gradcu ter drugih mestih vpeljal zavarovanje proti nastanitvam vojaštva in v ta namen sezidal tudi naš Kolizej, je v Ljubljano prinesel prave začetke urbanizacije. Toda Ljubljana pred sto leti še ni bila zrela za velike zamisli tega moža, ki je mestnemu svetu skoraj vsilil poceni tlakovanje glavnih cest in ulic z lesom.

Prvi Slovenec, ki je resno in vsestransko urbaniziral naše mesto, je bil častni meščan ljubljanski dr. h. e. Ivan Hribar.

Ko je leta 1882 mladi Hribar prišel v prvi slovenski mestni svet ljubljanski, je bil že 21. decembra sprejet njegov nujni predlog za mestni vodovod, hkrati pa je poskrbel tudi za možnosti financiranja svojih velikih urbanističnih načrtov in prizadevanj z ustanovitvijo Mestne hranilnice. Dne 14. aprila, na velikončno nedeljo, 1895 je Ljubljano porušil potres in na ruševinah Ljubljane je bil Ivan Hribar izvoljen za župana. Prvo veliko delo župana Hribarja je bil regulacijski načrt nove Ljubljane, modernega, kulturnega in gospodarskega središča naroda.

Po natečaju je bila izdelava takega načrta poverjena dunajskemu arhitektu K. Sitteju, iz lastnega nagiba pa sta predložila svoja regulacijska načrta arh. Kranjske stavbne družbe Adolf Wolf v Ljubljani in goriški rojak arh. dr. inž. Makso Fabiani, prof. tehn. vis. šole na Dunaju. Po teh treh načrtih je mestni višji inž. arh. Jan Duffé po mnenjih posebne ankete, kjer so bili zastopani tudi deželna vlada, deželni odbor, Kranjska hranilnica in stavbni mojstri, izdelal četrti regulacijski načrt, ki ga je občinski svet odobril 23. januarja 1896, deželna vlada ga je pa uveljavila 19. avgusta 1897. Po tem načrtu je naglo zrasla Hribarjeva Ljubljana z električno razsvetljavo in električno cestno železnico ter drugimi pridobitvami tedanjega urbanizma. Leta 1901 je svoj regulacijski načrt dobil tudi vodovodni okraj med Tyršev cestro in kamniško progo, leta 1910 pa še Spodnja in Zgornja Šiška.

Ko se je po prvi svetovni vojni vrnil v svojo rodno Ljubljano že po svojih delih zlasti na Dunaju in v Pragi tudi v izoemstvu slavni arhitekt Jože Plečnik, se je prišel prerajati stara baročna Ljubljana in rasti Plečnikova Ljubljana. Leta 1930 je bivša hanska uprava odobrila Plečnikov načrt za svetokriški okraj. Po Plečnikovih smernicah in načrtih je dobivala Ljubljana naglo novo lepo lice središča naroda z izredno visoko kulturo, da se radujejo Ljubljane ljubljanci in njeno značilno lepoto občudujejo tujci.

Sedanja konferenca za nov, Veliki Ljubljani ustrezen regulacijski načrt, je bila posledica obširnih študij in priprav, ki jih je povzročil gradbeni zakon leta 1931. Devet let sta mestni gradbeni urad in občinski gradbeni odbor pripravljala podlago, ki je služila razpisu in katere prvi sad je bil leta 1939 odobren regulacijski program. Potrebo po regulacijskem načrtu je posebno povečala leta 1935 izvršena priključitev okoljskih naselij Ljubljani, ki je od 13 milj. m² narasla na 65 milj. m². Po predpisu bivše banske uprave pa je bilo regulacijsko območje razširjeno tudi daleč čez nove mestne meje, in bi bilo treba regulirati vsega okrog 200 milj. m². Od vsega tega ogromnega ozemlja je le za ožje mesto veljal regulacijski načrt iz leta 1897, ki že zdavnaj ne ustreza sodobnim potrebam, za tako imenovani »Svetokriški okraj«, pa najnovjši po arh. Plečniku zasnovani načrt. Po odobritvi regulacijskega programa je bila leta 1940 razpisana za idejni načrt regulacije tekma med arhitekti vse države, katere termin je moral biti zaradi vojne nekoliko podaljšan. Rezultat te konkurence je sedanja razstava.

Če hočemo rezultate te tekme pravilno presojati, se moramo zavedati posebnosti, ki jih ima urbanistični problem Ljubljane: Mesto leži ob reki v ozkem grlu med Gradom in Šišenskim hribom ter med dvema planjavama, peččenim ljubljanskim poljem in močvirnatim Barjem. V tem grlu je križišče peterskih prometnih smeri. Urbanistično združuje Ljubljana dva tipa: V starem mestu erendneveskega, ki je do skrajnosti prilagojen položaju; v novem mestu pravilnega z naslonom na pravokotnik rimske Emone.

Težave, ki komplicirajo ta položaj, pa so tele: Železnica s svojimi napravami ovira po naravi nakazani organizirani razvoj proti severu; gosto zidano grlo med Šišenskim hribom in Gradom izključuje zadostno dimenzionirano centralno prometno križišče. Nesistematični razvoj novjših delov otežuje razvoj sedanjemu mestu ustreznega poslovnega in kulturnega središča ter zamotava problem daljnega tranzitnega prometa.

Pri razpisu konkurence je mesto podrtalo željo po novi regulacijski osnovi, ki bi ohranila stare urbanistične vrednote Ljubljane, odstranila omenjene reorganizirala.

Projektanti so predložili 12 načrtov, ki jih pa zaradi izrednih razmer večina niso mogli popolnoma opremiti. Načrti se dele na dve vrsti: v prvi vrsti so načrti, izdelani z ožkim naslonom na okvir razpisa. Značilen je za to skupino s tretjo nagrado napravljeni načrt z geslom »A«. V drugi vrsti so idejno samostojno zasnovani načrti, ki aplicirajo na Ljubljano najmodernejša urbanistična načela. V tej skupini sta dva ekstrema. Prvi, ki ga najbolje predstavlja načrt z geslom »6543« in »Štirikraka zvezda«, računa z nakaznim naravnim razvojem mesta in pogoji tal. »Štirikraka zvezda« predlaga izgraditev bodočega mesta v obliki zvezde, kar omogoča dostop zelenja od vseh strani v središča. Geslo »6543« pa se naslanja na drugo zgodovinsko sestavino sedanje Ljubljane, na pravokotnik rimske Emone, in z naslonom nanj gradi novo središče mesta.

Drugi ekstrem predstavljajo načrti, kakor predvsem geslo »1941+50=2000«, geslo »Y«, geslo »12« in geslo »Lj.«. Prvi si zamišlja bodoče mesto čisto fantastično, v merah, ki presega dana pogoj; drugi predlagajo delitev na več ali manj samostojna pravokotna stanovanjska naselja in poslovno-kulturni center z visoko zazidavo. Upoštevanje novih kolektivnih življenjskih oblik in

Temelji vzgoje v družini

»Zvnanje oblasti v družini,« je nadaljeval sv. oče, »ne zavis samo od tistih, ki so dolžni ubogati, temveč v veliki meri tudi od tistih, ki imajo oblast dajati ukaze. Z bolj jasnimi besedami: ena stvar je pravica do oblasti, pravica ukazovati, a druga je prvenstveno moralna stran, ki vzpostavlja in vzdržuje dejansko oblast, da je učinkovita in da so ji drugi pokorni. Prva pravica vam je dana od Boga. Če s tem, da postanete očetje in matere; a drugo pravico si je treba šele pridobiti in si jo ohraniti. To oblast je mogoče izgubiti ali pa jo tudi zvečati. Vaši otroci bodo razmeroma pozno izvedeli, da imate vi pravico ukazovati jim, ako te vaše oblasti ne bo podprla vaša osebnostna veljava, ki vam edina stvarno more pomagati, da vas bo otroci ubogali. Na kakšen način, s katero bistrostjo si morete torej pridobiti, okraniti in še povečati takšno moralno oblast?

Bog nekaterim podari naravni dar ukazovati, da jim sposobnost, da si znajo podrediti voljo drugega, je to jako dragocen dar. Težko je reči, ali je odvisen od duševnih ali osebnih pogojev, od splošnega zadržanja, besede, pogleda. Vendar je to tudi dar, ki ga je treba previdno uporabljati. Ako ga imate, ga ne zlorablajte pri občejanju s svojimi otroki. Lahko bi se zgodilo, da bi se duše vaših otrok pred vami zaprle in bi iz njih napravili sužnje, a ne ljubeče otroke. Ako posedate to moč, potem jo omilite z ljubeznijo, ki ustreza vašim čustvom, z dobroto, s potrpežljivostjo, z bodrostjo. Čujte besede velikega apostola sv. Pavla, ki vas vzpodbuja: Očetje, ravnejte lepo s svojimi otroki, da ne postanejo malodušni! Ne pozabite, starši, da je strogost le tedaj zaslužna, kadar je srce dobro.

Vaša naloga je torej, da dobroto združujete z oblastjo. Dolžnost vseh tistih, ki ukazujejo in eden osnovnih pogojev za koristno gospodarstvo nad drugimi je, da obvladajo sami sebe, lastne strasti in zla nagnjenja. Nobena oblast, pa naj bo katera koli, ni trdna in upoštevana, ako tisti, ki so podrejeni, ne čutijo v svoji notranjosti, da jo v vseh nagibih vodi pamet, zavest dolžnosti in odgovornosti. Podrejeni čutijo, da morajo njihovim dolžnostim ustrezati tudi dolžnosti onih, ki jim ukazujejo. Ako se boste pri ukazih in ukorih dali voditi od trenutnih vtisov, od nepotrpežljivosti, razdraženosti in malo premišljenih in slepih čustev, bodo vaše besede največkrat samovoljne, neprimerne in morda tudi krivične ter neumestne. Danes boste namreč svojim ubogim malčkom polni nespametnih zahtev in neizprosne strogosti. Jutri pa jim boste zopet pustili, da bodo delali, kar se jim bo zahotelo. Enkrat jim boste odrekli kako nepomembno malenkost, toda trenutke pozneje, ko se boste naveličali njihovega joka in stoka, pa jim boste s prav očitno nežnostjo dali, kar ste jim pravkar odrekli, hoteč, da se dobro konča mali godeček, ki vam gre na živce. Zakaj torej ne znate obvladati svojih lastnih nagnjenj, krotiti svoje domišljije, gospodarovati nad seboj, medtem ko hočete in si prizadevate, da bi prav vodili svoje otroke! Ako se v gotovih trenutkih ne čutite popolnoma gospodarji samega sebe, odložite za kasnejši čas kazni, ki jo mislite naložiti. Vaša kazni, izvedena s premišljeno strogostjo in mirno besedo, bo vse drugače učinkovala, bo polna avtoritete ter bo vzgojna, kakor pa, če kaznujete v strasti in in nepremišljeni jezi.« (Dolje.)

adaptacija Le Corbusierjevih urbanističnih idej na Ljubljano označuje to več ali manj revolucionarno skupino predlogov.

Rezultat tekme je za nepoučenega opazovalca mogoče presenetljivo, posebno, ker razen ene, ni bila podeljena nobena nagrada. Največ krivde na tem ima sila časa, v katerem so projektorji izdelovali načrte in povečini niso mogli ustreči vsem mnogoterim formalnim pogojem razpisa. S stvarnim rezultatom pa so odkrito lahko zadovoljni projektanti in mesto. Projekti pričajo o resnem, pogosto celo minucioznem študiju urbanističnih pogojev našega mesta. Večina se giblje na nadpovprečni višini urbanistične problematike in nudi celo vrsto novih, deloma tudi brez pretiranih žrtve izvedljivih idej. Za širšo javnost pa je važen in posebnega poudarka vreden rezultat, da dosedanja naravni razvoj mesta v načelu ni bil zgorel, da s malo izjemo vsi projekti osvajajo kot urbanistično najpovoljnejšo po mestnem svetu osvojeno zamisel poglobitve železniških naprav na sedanjem prostoru in da potrebi daljnega tranzitnega prometa z regulacijo naravnega križišča v mestu ne bo mogoče ustreči ter se zaradi tega nakazuje obodni promet na severozahodni strani okrog mestnega naselja.

Razstava slovesno odprta

V torek ob 12. je bila s prisrčno slovesnostjo odprta razstava regulacijskih načrtov mesta Ljubljane v Jakopičevem paviljonu. Svoj čas je mestna občina razpisala natečaj za izdelavo sodobnega regulacijskega načrta za mesto. Uspeh natečaja je prikazan na razstavi, ki je pravilno urejena v Jakopičevem paviljonu. K otvoritvi je prišel med drugimi predstavnik mesta občine, tudi ljubljanski župan dr. Adlešč. Poseben poudarek pomembnosti razstave pa je dal Eksc. Visoki Komisar, ki je osebno prihitel in odprl razstavo. Eksc. Grazioli je v glavni dvorani s krajšim nagovorom pozdravil ljubljanski župan in se mu zahvalil za vse zanimanje, ki ga kaže za razvoj Ljubljane. Župan se je dalje zahvalil vsem udeležencem natečaja za njihovo delo, s katerim so pripomogli bodoči ureditvi Ljubljane. Župan je poudaril, da je z razstavljenim gradivom dano polno lepih misli za novi regulacijski načrt Ljubljane in da je naloga bližnje bodočnosti, da izkoristi načrte in jih prilagodi zmogljivosti občanov in potrebam bodočnosti v korist velike Ljubljane.

Eksc. Grazioli je nato poudaril, da je sodoben regulacijski načrt potreben že majhnim, še mnogo bolj pa velikim mestom. Zlasti velja to za ljubko in lepo Ljubljano, ki za svoj bodoči razvoj gotovo potrebuje sodobnega regulacijskega načrta. Vsem, ki so sodelovali pri izdelavi načrtov, čestita in upa, da bodo najboljši nasveti in zamisleki iz načrtov postopoma z razvojem Ljubljane uresničeni. Eksc. je nato zagotovil ljubljanskemu županu, da bo s svoje strani z vso močjo podpiral uresničitev teh lepih zamisli, tako, da bo Ljubljana, ki gleda na lep razvoj v preteklosti, doživela še lepšega v bodočnosti. Prav ta razstava regulacijskih načrtov in otvoritev velesojima v nekaj dnevih dokazujeta, da je tudi v bodoče zagotovljen najlepši razvoj Ljubljani. Eksc. Grazioli je nato proglasil razstavo za odprto.

Univ. prof. dr. Franc Stele je nato vodil navzoče goste po razstavi in jim tolmačil značilnosti posameznih načrtov. Razstava je na vse napravlila najboljši vtis in je vredna obiska.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 1. oktobra: Remigij, škof; Maksima, mučenica; Platon, mučenec; Sever, spoznavalec.
Četrtek, 2. oktobra: Angeli varuhi; Leodegar, škof in mučenec; Teofil, spoznavalec.

Novi grobovi

† Ivan Mihevc

Dolenji Logatec, 29. septembra.
V torek smo pokopali moža, ki je po svojem življenju vsekako zaslužil takšen poudarek zadnjega spoštovanja, kakršnega naš kraj na delovni dan skoraj ali malokdaj doživi. Položili smo k zaslužnemu počitku Ivana Miheveca, znanega svojčasnega spediterja in posestnika, ki je pred petimi leti umrl zaradi zdrav obhajal svojo 80-letnico življenja. Vsakdo bi mu tedaj prisodil najmanj še eno desetletje, a božja volja je drugače ukrenila. Pred dvema mesecema se je vlegel na bolniško postelj, s katere ni več vstal.

Življenje in delovanje rajnega se je temeljito odražalo v nagrobnih besedah g. župnika in g. Jožeta Skvarče, ob kateri priliki je malokomu ostalo oko suho. Res, pogrešala ga bo cerkev, saj je vse svoje delovanje uravnaval po tem svetnilniku. Njegovo ime bo častno vklesano v življenju raznih združenj in društev, njegov spomin bo trajno ohranila občina in posamezniki, kajti rajni je bil res pravi mož, ki kljub svojemu odločenemu stališču v življenju ni imel sovražnikov. Naj bo rajni svetel zgled mladini, kako je treba služiti Bogu in bližnjemu.

Naj mu bo Bog milosten in dobrotljiv plačnik!

*
Ga. Ana Golob je izdihnila svojo dušo na svojem stanovanju v Sušteršičevi ulici v Mostah. Pokopali jo bodo v četrtek, 2. oktobra, ob štirih popoldne iz kapele sv. Krištofa na Zalah. Naj počiva v miru, žalujočim svojem našo sožalje!

Rdeči križ sporoča

Pošto naj dvignejo: Anderwald inž. Beno, Prečna 2, Beg Marija, Rožna dolina, Bobič Ferdo, Puccinjeva 9, Čretnik Rozika, Drož Karla, Subičeva 9, Dukič inž. Leo, Rožna dolina, Gostinčar Bojan, Miklošičeva 17, Grčar Dušan, Dolenjska 59, Jelenko Milan, Resljeva 4, Jesih Marija, Koroska 18, Josifovič Leposava, Glavarjeva 10, Jugoslavija, Zavarovalna družba, Kahne Mira, Direkcija drž. železnice, Kitec Božimir, sodnik, Vrhovčeva ul., Konte Ivan, Tyrševa 93, Knez Tončka, Na Osojah 3, Kregar inž. Rado, Tehn. srednja šola, Kutnar Mira, Glavna pošta, Marolt Terezija, Vodnikova 101, Novoselski dr. Aleksej, Zrinjskega 7, Paljavec Vanda, Celovška 55, Paulin Marija, Jeranova 2, Pavlin Anton, Domžalska 15, Pokorn dr. Joža, Miklošičeva 7, Poljak Minka, Gl. kolodvor, Primožič Jože, šol. upravitelj, Šiška, Prudrič Tona, Cankarjevo nabrežje 1, Rekar dr. Ernest, Sajovic Ivanka, Beethovnova 5, Valjavec, frančiškan, Šiška, Vendi Mile, kolodvor, Šiška, Vuga Evgen, »Putnike, Zagor Belka, Naroška 28.
Gospa Nardin Evfemija naj dvigne pošto, ki je bila namenjena v Srbijo.

V kurirskem oddelku naj se zglase: Pfefferer M. in H., Jesenkova 8, za prevzem paketa iz Belgrada, Maner Ciril, drogerija »Salus«, da prevzame dokumente, došle iz Zagreba, Puh Meri, pred Škofijo, in Mravljak Marija, Podrožnik, Cesta IX-28, da vprevzameta pošiljke iz Srbije.

Prva knjiga

„Slovenčeve knjižnice“

TROP BREZ ZVONCEV, ki jo je spisal znani slovenski pisatelj Janez Jalen

je že izšla.

Dobite jo v vseh knjigarnah, trafikah in pri naših zastopnikih.

15. oktobra t. l. bo izšla že druga knjiga „Marjana Sira“, ki jo je spisala italijanska pisateljica Grazia Deledda.

Vsaka knjiga le 5 Lir. — Cela zbirka 24 knjiž samo 120 Lir. — Ne odlašajte ampak takoj se naročite na „Slovenčeve knjižnice“.

„Slovenčeva knjižnica“, Kopitarjeva 6, Ljubljana.

— Darovi Rdečemu križu: Namesto venca na grob pok. g. dr. Jožeta Tavčarja je darovala rod. bina Mihaljo Jovanovič iz Ljubljane Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč, 100 lir za revne otroke. — Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč, je darovalo Združenje zidarskih mojstrov v Ljubljani 2.000 lir. — Namesto venca na grob blagopok. gospe Mete dr. Krejčičeve sta darovali gospe Leopoldina Avčičova in Stefanija dr. Gerlovičeva po 100 lir Rdečemu križu. — V isti namen je darovala družina odvetnika dr. Tomšiča 100 L. — Osebe na državni cesti št. 52, II. del (Turjak — Bred na Krpi) je daroval Občinski odbor društva Rdečega križa v Ribnici znesek 183 L za rezeve v Ribnici in to namesto venca na grob svojemu dobremu šefu inž. Kobalu Avreliju. — Vsem darovalcem prisrčna hvala!

— Vreme konec septembra. V ozračju je konec septembra vremenski boj med vsemi strujami, vse računa, da bo kmalu nastopila vremenska izprememba in se prično deževni dnevi, kajti oktober je v meteoroloških zapiskih zaznamovan kot mesec, ki ima najvišji mesečni povprečnik, kot mesec, ki je najdeževnejši v letu in se pojavljajo jesenske povodnji. Zadnja dva septembrska dneva sta bila splošno čemerna, oblačna in hladna. V torek, 30. septembra, se je barometer dvignil za točno 1 m/m od prejšnjega dneva, kar daje trohico upanja, da ne nastopi še kmalu deževje. V torek je bilo doseženo jutraj barometriko stanje 767,1 m/m, ko je bilo prejšnji dan 766,1 m/m. Torkova jutranja najnižja toplota je bila v mestu +11°C, v ponedeljek +14°C. V ponedeljek pa je bila zaznamovana najvišja dnevna toplota +18,9°C. — S koleša je padel ter se močno potolkel Matija Rupret, posestnikov sin z Iga. Peljal se je iz Pijave gorice proti domu. Ker je lep klanc padal, je precej hitro vozil. Nesreča pa je

hotela, da je fant zavozil na kamen, krmilo se mu je izvilo iz rok in Matija je odletel s koleša. — Na tem klancu se je zgodilo že več nesreč.

— Tečaji za strojepisje, posebej za stenografijo, italijanščino in druge jezike ter posamezne strokovne predmete se prično začetkom oktobra. Dnevni in večerni tečaji. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domo-branska 15.

— Dve nesreči na cesti. Na nedeljskem kolesarskem izletu je padel s koleša Firm Riko, krznarski pomočnik ter se poškodoval na nogi. Moral je v bolnišnico. — V jarek je padel in si poškodoval levo nogo 5letni Jožef Podlogar, sin delavca v Rudniku 82.

— »Knjižnice« 60 vedno lepše. Danes je izšla v obliki povestice nova številka z naslovom: »Dvojni sad«. Tudi to knjižnico je spisal priznani doseganji urednik dr. Franc Knific, Preberite tudi Vi. — Stane samo 50 cent. — Za ta mesec priporočamo knjižnice: Nadangel Mihael, Zetev je velika, Sveti rožni venec, Kristus Kralj, Uprava Rakovnik.

— Glavna agencija za razpečevanje časopisov in ilustracij, Ljubljana, Gosposvetska 1, se je preselila v prostor: hotela »Metropol«.

— Dar Rdečemu križu. Namesto venca na grob pok. g. Mete dr. Krejčičeve je daroval g. dr. Lavrič Božidar Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč 100 lir. Iskrena hvala!

NECCHI
ŠIVALNI STROJI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Ljubljana

1 Predavanje o načrtih za regulacijo Ljubljane bo v petek, 3. oktobra ob 17 na razstavi v Jakičevem paviljonu, ko bo o načrtih razpravljala univ. prof. inž. arh. Ivan Vurnik, nato bo pa diskusija. Na predavanje so vabljeni posebno strokovni krogi.

1 Marijina kongregacija gospodov pri sv. Jožefu v Ljubljani prične z rednimi sestanki v tem šolskem letu v sredo 1. oktobra 1941 ob pol 8 zvečer v kongregacijski kapelici. Odborniki kongregacije imajo ta dan ob 7 zvečer sejo odbora.

1 Umetnostno-zgodovinsko društvo priredi v četrtek, 2. oktobra, izlet na Vrhniko in k Sv. Trojici. Odhod z vlakom z glavnega kolodvora ob 1.55 popoldne, povratek v Ljubljano ob 17.24.

11 Cerkev Srca Jezusovega. Celodnevno čiščenje Najsvetejšega v cerkvi Srca Jezusovega na Taboru; v sredo, na prvi dan rožnovenskega meseca: ob 6 jutraj blagoslov v Najsvetejšem, ki ostane do večera izpostavljen. Tihe sv. maše bodo ves dopoldan, vsako uro ena, zadnja ob 11. Ob pol 7 zvečer bo slovesen sklep celodnevnega čiščenja in začetek rožnovenske pobožnosti: pete litanije, zahvalna pesem in blagoslov v Najsvetejšem. Rožnovenska pobožnost v oktobru bo vsak večer ob pol 7. Vsi okoličani vladno vabljeni!

1 Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek 2. oktobra v uršulinski cerkvi. Ob šestih jutraj bo sv. maša z blagoslovom za žive in rajne člane bratovščine. Vsi udeleženci dobe ta dan popolni odpustek. Vabimo zastilce sv. Rešnjega Telesa, da se v obilnem številu udeležijo evharistične pobožnosti v četrtek v uršulinski cerkvi.

1 Spored orgelskega koncerta, ki ga bo igral v petek dne 3. t. m. ob 8 v ljubljanski stolnici slavni italijanski mojster Ulisse Matthey je naslednji: Prvi del: Azzolino della Ciaia: Tokata in pesem; Vivaldi: Koncert v d-molu (dva stavka); Bach: tokata v f-duru. Drugi del: Premir: Preludij in Fuga; Bossi: Pastirska ter Variacije in Finale. Tretji del: Schumann: Kanon; Musorgski: Stari grad; Matthey: Tokata — Fanfara. Matthey je umetnik, ki uživa svetovni sloves. Povsod ga poznajo in visoko spoštujejo kot sijajnega igralca na orglah, pa tudi kot strokovnjaka veččaka, ki do potankosti pozna svoj instrument, zato je Matthey običajno kolavdator največjih svetovnih koncertnih in cerkvenih orgel. Povsod, kjer je nastopil, je dobil sijajne kritike. Zato bo njegov orgelski koncert v Ljubljani umetniški dogodek prve vrste. Opozarjamo na točen začetek. Koncert bo v stolnici v petek zvečer. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

1 Tekme na ljubljanskem Stadionu. Inspektorat za ljubljansko Beničijo priredi ob sodelovanju pokrajinskega Dopolavora v Ljubljani ob priliki ljubljanskega velesejja ženski telovadni nastop in tekmo v lahki atletiki dne 5. oktobra na Stadionu. Za dopolavoriste iz pokrajini Trieste, Pola, Fiume, Gorizia in Udine so rezervirani posebni vlaki v Ljubljano. Sodeluje okrog 300 deklet.

1 Urad za registracijo biciklov opozarja lastnike koles, ki še nimajo evid. tablic, da je rok za prevzem istih podaljškan samo še do 10. oktobra t. l. in poziva zamudnike da pridejo takoj po svojo tablico. S seboj je pripeljati bicikel, prineseti prometno knjižico ali začasno potrdilo in 4 lire denarja. Po 10. oktobru bo zamudnike zadela občutna kazen.

1 Visok stolp na velesejju. Ob na novo zgrajenem paviljonu tovarne Fiat gradbi sedaj ista trdka visok stolp iz železnih cevi. Vse ogrodje stolpa je sestavljeno tako, da bo na vrhu lahko nosilo veliko in daleč vidno reklamno besedilo. Stolp je sestavljen iz cevi, kakršne uporabljajo za velike stavbne odre in je visok skoraj dvajset metrov. Ker je vsaka stranica kvadratnega stolpa široka le okrog 3 metre, je videti ves stolp izredno vitek. Njegovo vitkost še poudarjajo drobne cevi, ki jih je iz daljave komaj videti.

1 Absolventi Enoletnih trgovskih tečajev in absolventi višjih razredov srednjih in strokovnih šol lahko nadaljujejo šolanje v Višjem trgovskem tečaju, ki ee prične 4. oktobra. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domo-branska 15.

1 Cepiljenje za Bežigradom. Drugi turnus cepiljenja zoper davico bo v sredo 1. oktobra t. l. ob 16.30 v šoli za Bežigradom ter naj stariši tla pripeljejo vse one otroke, ki so bili pred 14. dnevi tam cepljeni.

Do 15. oktobra lahko naročite »Slovenčev koledar«

Zato ne odlašajte, ampak se takoj poslužite položnice, ki so bile v ta namen priložene!

»Slovenčev koledar« — Ljubljana — Kopitarjeva ulica št. 6

Iz Trsta

Čakal na soprogo, dočkal pa smrt. Ne nadne smrti je umrl znani tržaški odvetnik dr. Hugo Gavazzi. Pokojnik, ki je bil po rodu »Elbe« ter je služboval najprej kot državni tožilec, se je naselil pred mnogimi leti v Trstu ter je zaslovel kmalu kot odvetnik. Te dni je pričakoval svojo soprogo, ki se je vrnila s potovanja. Čakal jo je pri tramvaju, še preden pa je prispela, ga je zadela srčna kap ter se je zgrudil pri priči mrtve.

Nov grob v Borštu. Po daljši bolezni je odšla v večnost v Borštu pri Trstu Marija Primožič v starosti 64 let. V torek, 23. t. m., so jo domačini v velikem številu spremlili na njeni zadnji poti. Naj ji sveti večna luč, preostalim naše sožalje!

Iz Goriške pokrajine

Nesreča s mrtvaškim vozom. Ko so v četrtek 25. t. m. hoteli z mrtvaškim vozom odpeljati iz naselja Amerika pri Sp. Idriji pokojno Ivano Hladnik, ženo rudarja Idrija, ki je pred enim mesecem zgubil tudi 84 letnega očeta, na spodnje-idrijsko pokopališče, so se pri obračanju voza splašali konji. Voz se je prevrnil in sta padla z njega 75 letna Marija Milnar, po domače Rupnica in mladoletni voznik Ludvik Milnar. Ker je bil fant prešibak, da bi konje udaril, so ju z vozom vred vlekli več ko 100 metrov po cesti, dokler se jih ni posrečilo ustaviti ljudem, ki so se shajali k pogrebu. Oba, žena in fant, sta dobila precej občutne poškodbe na nogah. Na lice mesta je takoj prihitel zdravnik dr. Braggion in ponesrečenecema nudil prvo pomoč. Želimo obema, da bi čimprej okrevala. Žalujemo družini Hladnikovi izrekamo iskreno sožalje.

Iz Spodnje Štajerske

V hipu duševne zmedenosti se je skozi okno svojega stanovanja vrgla na cesto uradnica Leopoldina S., ki je prišla iz Gradca. Prepeljali so jo v bolnišnico.

Socialno delo v ptujskem okraju. V ptujskem okraju snujejo 29 socialnih uradov ter 32 pomožnih uradov. Izmed uradov je že 11 urejenih, pomožni pa bodo v kratkem vsi urejeni. Ti uradi bodo zlasti skrbeli za viničarske družine, matere ter za delo na cestah.

Mišek in Netopir

»Sej vendar veš, da strela ne udari nikoli dvakrat zaporedoma v isto drevo!« je rekel Mišek.

»To je res!« je potrdil stric Jurček. »Toda, kadar udari, udari za res. V tem oziru je Netopir prav, kakor strela!«

V tem trenutku je nekdo potkal na vrata. Vsi so se spogledali.

»Kdo je? Kaj je?« je vprašal Mišek s hripavim glasom. »Da ni tolovaj?« se je prestrašil.

»Kdo je? Kar naprej!« se je opogumil stric. Vrata so se na široko odprla. Vstopil je velik možakar. Globoko se je priklonil; na široko je zamahnil s klobukom.

»Dober večer, dragi sosed!« je pozdravil. »Slišal sem, da imate goste. Prišel sem, da jih pozdravim. Natrag sem najlepših cvetlic, kar jih premore mo vrta.« je rekel in položil šopek na mizo.

Stric Jurček je predstavil novega gosta: »Gospod Lisjak, naš sosed; bivši predsednik društva živinorejcev in lastnik najlepše staje za govedo v naši pokrajini.«

Gospod Lisjak se je branil pohvale. »Moja staja je res največja. Toda staja strica Jurčka slovi zaradi lepe živine.« je pohvalil strica.

»Ni take reči, dragi sosed!« se je namuznil stric Jurček. »Z našo živino je križ: vsi nam bo pokradel Netopir!«

»Oh, ta barabala!« je stianil pesti sosed Lisjak. Dokler ga ne bodo prijeli in zaprli, ne bo miru pred njim,« se je jezil.

Nočno službo imajo: Dr. Kmet, Tyrševa c. 43, mr. Trnkovec ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Se-lenburgova 7.

Iz Hrvatske

Sedemdesetletnica sarajevskega nadškofa gos-poda dr. Sariča. Dne 27. t. m. je praznoval v Sa-rajevu 70 letnico svojega rojstva sarajevski nad-škof, prevzvišeni dr. Ivan Ev. Sarič.

Zakonska odredba o gimnaziji in konviktu v Hrvatskih Karlovcih. »Narodne Novine« objavljajo zakonsko odredbo, po kateri je gimnazijska ustanova in zavetišče »Stefaneum« srbskopравoslavne cerkve v Hrvatskih (Sremskih) Karlovcih prešlo v last hrvatske države.

Ustava za nemško protestantsko cerkev na Hrvatskem. V Zagrebu se je te dni sestal sabor nemške evangelijske cerkve za državno področje neodvisne države Hrvatske ter je razpravljal o ustavi za to cerkev.

Hrvatski maršal obiskuje hrvatske ranjence. Maršal Kvaternik je oni dan obiskal hrvatske ranjence vojaški bolnišnici na Kunišaku.

Novi begunci v Zagrebu. Iz Bosne je dopo-ovala prejšnji teden v Zagreb nova skupina 800 be-guncev, ki jih bodo naselili na področju župe Bilo-gor.

KULTURNI OBZORNIK

Dr. Fr. Grivec: Krščanstvo in Cerkev

(Ljubljana 1941—XIX, Ljudska knjigarna. Cena 22 lir.)

Univerzitetni profesor dr. Franc Grivec je napisal katoliško apologetiko, ki smo je Slovenci res lahko iz srca veselili. Da se v tej vse-slošni stiski pojavljajo na našem knjižnem trgu še tako izbrane dragocenosti, je res velika tolažba. Zakaj poleg vsega drugega se mi zdi, kakor da bi bil učeni strokovnjak hotel reči pred vsem svetom: Slovenci smo ter moremo in hočemo ostati katoliški. »Hvaležni smo Bogu, ki mu služimo od dedov s čisto vestjo (2. Tim. 1, 3), kajti nismo se oprijeli izmišljenih bajk, ampak smo na lastne oči videli veličino Gospoda našega Jezusa Kristusa« (2. Petr. 1, 6).

Na lastne oči. S tem hočem reči, da dr. Grivec v tej knjigi kolikor mogoče dela po empirični metodi. To se pravi: Boga ne išče toliko s težavnim in suhoparnim šolskim dokazovanjem, ampak podobno kakor sv. Pavel pred atenskimi modrijani nas opozarja, da »bi ga lahko otipali in našli, zlasti ker ni daleč od nobenega izmed nas. Zakaj v njem živimo in se giblamo in smo« (Apost. 17, 27, 28). Spoznajmo ga v božjih delih, v verskih pojavih v Kristusu, v Cerkvi.

Empirično spoznanje Kristusa se pravi iskati ga ne toliko v razdalji dveh tisoč let, ampak »ne daleč od nobenega izmed nas«, v tistih, ki posnemajo, upodabljajo, kopirajo Kristusa v naših dneh, v njegovem mističnem telesu. To res življenjsko in sodobni duševni nastrojnosti dobro ustrezajočo apologetsko metodo je priporočil že vatikanski cerkveni zbor. Med drugimi jo je lepo uporabil P. Grandmaison v čudoviti razpravi o Jezusu Kristusu v Dictionnaire Apologetique de la foi catholique. Tam pravi tudi, da čitanje evangelija utegne zadostiti ateistu in ga privede k Bogu in Odrčenju. Tako bi se spoznanje Boga zgradilo kar na evangelij. V veliki francoski sodobni Apologetiki, ki sta jo izdala Brillant in Nedoncelle s sodelovanjem tridesetih strokovnjakov, po empirični metodi brani katoliško vero posebno G. Rabreau v razpravi: Cudeži v Cerkvi (Les miracles dans l'Eglise). V svetosti katoliške Cerkve pa odkriva Kristusa in Boga Garrigon-Lagrange v obširnem članku Svetost Cerkve (La sainteté de l'Eglise).

Da je pri nas dr. Grivec s svojo najnovejšo knjigo to metodo sistematsko uporabil in kar moč izvedel, mu je šteti v nemajhno zaslugi. Ze zato se naj noben slovenski izobraženec ne ustraši, češ da je to hkrati tudi šolski učbenik: če ga bo bral s celo dušo (syn hote te psyche), kakor svetuje Platon tistemu, ki išče resnico, bo spet našel Kristusa in njegovo resnico, ali če že veruje, bo po globoki Newmanovi besedi »vedel, da več in spoznal bo, kako neosnovana je beseda protestanta Karla Bartha, da je vera skok v nepoznano brezno in totalni riziko.

Ni pa s tem rečeno, da se pisatelj izogiba potov tradicionalne apologetike; ne, iz bogate zakladnice spretno prinaša novo in staro in skuša podati, v obliki, ki je pomembna na današnje duševnosti. Naj opozorim samo na nekatere odstavke, ki so ali posebno lepo ali svojsko napisani.

S kako globokim umevanjem in kakšno srčno toploto je predstavil Kristusovo osebnost (str. 32) in Kristusov nauk (35). Ne Maravski ne Kösters bi ne znala tega lepše povedati, pa tudi ne Papini in Mauriac!

Kakšno bogastvo razklada, ko govori o Jezusovih čudežih (42) in o njih trajnem nadaljevanju (52—54), ali o Zakramentalnem organizmu (60), dasi bo odstavek o Sv. Resnjem telesu petošolcu precej težko razumljivo; ni pa tudi nikjer ukazano, da se mora to vzeti.

Prav za danes in jutri je pisano: Skrivnostno telo Kristusovo in krščansko življenje (63). Kako življenjska je taka apologetika! N. pr. na str. 64: »Apostol Pavel je imel po božjem

klicu težavno poslanstvo, da premosti prepad med poganskimi narodi in Judi, v zvezi s tem pa tudi prepad v tedanjem socialnem življenju... Glavno orožje proti temu dvojnemu zlu je bila apostolu Pavlu posebej razodeta resnica, da smo vsi kristjani včlenjeni (krščeni) v istega Kristusa in da se enakopravno edino z istim evharističnim Kristusom. Z isto globoko resnico je živahno pojasnjeval in dokazoval vzajemnost in edinstvo med kristjani. Ker so kristjani udje Kristusu, zato se ne smejo pripraviti in cepiti v nasprotna tabore, kakor Kristus ni razdeljen.«

Kako prav je, da je gospod pisatelj tako razumljivo povedal, v kakšnem pomenu je Kristus glava Cerkve, kako je z vidno cerkveno organizacijo v skrivnostnem Kr. telesu (65), kako je Peter oskrbnik odsotnega gospodarja in mu je obljubljena vrhovna oblast zavezanja (66, 67); Pavlovo priznanje Petrovega prvenstva, Petrovo prvenstvo pri vzhodnih cerkvenih očetih in v vzhodnih bogoslužnih molitvah (69). Kako zgoščeno je poglavje o Pomembnosti vere, kako dragocene stvari za izobražence so nanizane v drobnem tisku. n. pr. o idealizaciji evangelistov (29). Harnackove besede o Kristusu, božjem Sinu.

S širno razgledanostjo so pisana poglavja o Kristusu Cerkvi. Na videz stare reči: edina, sveta, vesoljna, apostolska, a vse v perspektivi skrivnostnega telesa konvergira v edinega Kristusa. Kako lep in kako današnji je odstavek o katoliški vesoljnosti in narodnosti (78) in kako razodena sta dobro podprti ugotovitvi, da se razodena vesoljnost katoliške Cerkve, zlasti v tem, da skrbno spoštuje in brani narodni značaj in vzgaja svetnike različnih temperamentov.

Podobno zanimivo je poglavje o cerkveni svetosti (80), nad vse pa Čudo Cerkve (81) ter Cerkve in osebnost (103). Tu ugotavlja, da je »človekova osebnost v Cerkvi ne le zavarovana pred nevarnostjo premočnega organizacije, marveč celo visoko odlikovana«. In kakor mogoče finale izzveni na zadnji strani misel, ki navdihuje vso knjigo: »Vsečina, lepota in privlačnost krščanstva, ki še danes nepokvarjeno živi v Kristusu Cerkvi, je svetlejša in močnejša nego vse človeško dokazovanje. Cerkve s svojim čudovitim življenjem in delovanjem glasno oznanja Kristusa in Boga.«

Grivčeva apologetika je utesnjena na 103 strani. Zato ni čudno, da bo kdo kaj pogrešal. Na 27. strani bi bil potreben zgled za stvarno pisanje evangelistov, n. pr., kako sv. Marko pove ozdravljenje Petrove tače. Podobno na str. 40, 2, c in d. Če bi jaz dokazoval Jezusovo vstajenje, bi šel po štirih stopnjah kakor Paul Buyse: Kristus je res umrl, bil je pokopan, apostoli so mislili, da se jim prikazuje, in res, videli so ga. A če pozorno berem knjigo profesorja Grivca, se mi pokaže isti postopek! »Krščanstvo in druga verstva, že samo to poglobljeje tako elastično, da bi se danes takoj raztegnilo v velikanski kodeks. Nekoliko nejasno bo kratko poglavje o Udi Cerkve (62). Če bi se bila v tisku podčrtala beseda »družba« v 4. vrsti, bi se prej posvetilo! Kar je pisano o Jožefu Flaviju, bo zelo zanimivo za akademika, za petošolca pa je nepotrebno. Kdo se bo spotaknil ob stavku: Islam niti v verskih niti v npravnih resnicah ne nalaga velikih bremen (50), ali pa bo obstal celo pri definiciji Cerkve, dokler ne bo spoznal, da je Cerkve tudi v tem pogledu tako skrivnostna, da jo je tako težko definirati.

Merežkovskij pravi v knjigi: Jezus Nepoznani: »Za tatove je najboljša, da jim ne svetih nobena luč.«

A kdo bi hotel biti nasproti Resnici zločinec? Zato smo g. dr. Grivicu iz srca hvaležni, da je v času stroge zatemnitve visoko privil svetilko resnice. Jos. Šimenec.

Prva letošnja Mohorjeva knjiga

F. S. Finžgar: Gospod Hudournik

S to knjigo je prišla častljiva Mohorjeva družba v Ljubljano, kjer bi kot ena izmed glavnih centralnih slovenskih ljudskih knjižnih založb že zdavnaj morala biti. Tako se je tudi letošnji književni dar, čeprav je skromen, je vendar le znanilec življenja, in na ljubezni Slovencev do svoje najstarejše književne zadruge, ki ima neizmerno del v prebudi kulturnosti našega naroda v najširših plasteh, o čemer smo pisali ob njenem jubileju lanske leto, na tej ljubezni je, da prilije olja na novo se prižigajoči luči, da se razgori zopet v plamen, ki bo grel vse narod.

Namisto bogatega knjižnega daru, kakor ga je napovedala Mohorjeva družba za letošnje leto, je sedaj izšla samo Mohorjeva knjižnica (zvezek 115) s Finžgarjevo povestjo Gospod Hudournik, dočim je napovedan tudi tradicionalni Koledar, brez katerega si Mohorjeve družbe misliti ne moremo. Povest in Koledar kakor v svojih prvih letih, toda za sabo ima plodno tradicijo osemdesetih let in zato tudi bodočnost.

Finžgarjeva daru smo še posebno veselili, kajti že dolgo nismo brali novih izvirnih del tega našega klenega gorenjskega pripovednika. Sicer je nam dal že lani pogled v to njegovo letošnjo zbirko črtic z objavo nekaterih odlomkov v Vrtcu (Hudournikova miška), v Novem rodu (Lisko gre na potep), v Slovincu (Hudournik in Lisko gre na planino) in drugod, tako, da je bilo videti, da so to neke vrste mladinska knjiga in namenjena samo mladini. Toda sedaj, ko imamo Gospoda Hudournika v celoti pred seboj, vidimo, da je pisana prav tako za odrasle kakor za mladino ter da bo odrasel imel še več prida od nje, kajti otrok bo užival situacije domisleke, starejši človek pa bo videl globlje za videz stvari v sam smisel teh in takih misli in pasjih dogodivščin.

Finžgarjev Gospod Hudournik je namreč nov Stritarjev Gospod Mirodolski, toda kakor je Stritar Dolenec je Finžgar Gorenjec ter je seveda svoj, od sveta odmaknjeni kotiček postavil v kočjo Murko pod Stol, ne v mirni dol, temveč v naše gore, da zaživi tiho življenje v tesni oseščini živali, ki mu delajo družbo, bodisi miši ali polhi, predvsem pa njegov pes Lisko. Tudi ni v njem svetobolstva, temveč zdravje kmeta, sina vršacev, dočim pa ima skupno s Stritarjem to, da je tudi Finžgar neveljivo, toda vendar zaznavno in z umetniško močjo potrjeno, poleg pripovednika tudi vzgojitelj, ne toliko psa, kolikor tudi otrok, ki pa nikjer ne nastopajo. Toda iz vzgoje psa, o katerem ve povedati Finžgar toliko zanimivih in hudomušnih zgodb, bo

zrel bralec prav lahko dobil bogata zrna življenjske izkušnosti in si okoristil pri vzgoji — ne svojega psa — temveč svojega otroka. In to je tudi tisti globlji smisel teh zgodb, zaradi česar so morale pisane še bolj za odrasle kakor pa za mladino, vendar pa tako, da popolnoma nadomestujejo Večernice, to je: berilo za vso družino: nekdo bo užival nazorno pripovedovanje (estetski tip), drugi lepoto planinskih pokrajin (turist), tretji ostre oblike in karakterizacije nastopajočih oseb (psiholog), vsi pa veselo obrate v vzgoji miš in psa, ki so najvidnejše podčrtani v vsej knjigi in predstavljajo zabavno branje in življenjski smisel.

Finžgarjeva zbirka Gospod Hudournik sestoji namreč iz treh povesti: Hudournikova miška, Hudournikova polha in Hudournikov Lisko. Vsem tem živalskim zgodbam pa je gospod Kališnik, uradnik, svetnik na dopustu v svoji gorski kočici na Murki pod Stolum, ki so mu ljudje vzeli ime Hudournik, ker da prinaša slabo vreme v planine, samo okvir. V prvi črtici prikazuje žalostno usodo miške Préllice, ki ne uboga življenjsko izkušene stare miši ter seveda žalostno pogine. V drugi pa pokaže ljubezensko razmerje dveh polhov Štorža in Lišpavke, nečimernost Lišpavke in trmo Štorža, kar vodi zopet v »družinsko tragedijo«. Največ dogodbe pa je posvetil psu Lisku (15 črtic), kjer vidimo, kako ga kupi v vslaku na poti na odhiti v gore, kako se mu že na poti v planino pokažejo njegove napake in kako mu jih vzgojitelj počasi izbija in ga uvaža v življenje ter kako sam dobiva »življenjske izkušnosti« z nesrečami in neizidanimi (na potepih, kača, mačka, pretep), pa tudi kako vzgojitelj sam lahko naredi napake (potuha), če ne pomisli na vse možnosti dvorezne metode (klobasa). Najrazličnejša srečanja z ljudmi, ki ga pridejo obiskat (literati, načelnik, teta, sestrična, namišljena visokost denarnega mogotca, itd.) predstavljajo zanimivo okolje, živo življenje na ozadju planinske pokrajine in samotarskega kočenja, toda pasje dejanje je pa tisto,

ki da poanto tem življenjskim izsekom in jih dvigne v umetniško oblikovanje in smiselno pripovedovanje. Tako je postal Lisko glavna »oseba« in je doživel v planinah svojo življenjsko zrelost ter se popolnoma vrstel v družinsko skupnost s človekom kot »vzgojen« član družbe.

Toda kljub tej vzgojiteljski podnoti ni tendenca čiti najmanj vsiljiva, komaj vidna ter je samo drugotna vrednota, ki daje še večjo ceno sicer izrazito pripovedno močno oblikovanim zgodbam iz planinskega in živalskega življenja. Zato je tudi tu ostal Finžgar umetnik pripovednik, klasič slovenskega preprostega, a nazornega sloga in izražanja, ki zna postaviti osebo ostro zarisano in živo karakterizirano, v čemer se prav nič ne kaže kakšna umetniška oslabeost njegovega peresa. Kot človek, ki gleda z zrelem očesom življenje in njega tek, pa je dal s to knjigo tudi vzgojne misli ter je tudi v tem pogledu ostal isti Finžgar, kot ga poznamo: glasnik idealističnega in vzgojnega realizma. V

Opombe k nedeljskim športnim prireditvam

Nasveti organizatorjem, beseda zmagovalcem

Kadar povabimo gledalce na športno prireditev, je potrebna napram njim posebna pažnja. To so naši gostje. Potruditi se moramo, da jim bo na tekmi prijetno in da bodo odnesli najboljše vtise. Športni pokret potrebuje še veliko sodelavcev in prijateljev, še vedno tičimo v začetni dobi, ko je treba osvajat.

Točnost je prva dolžnost. Tudi razvijanje športa brez čakanja je pogoj, brez katerega ni dobre prireditve. Glavno pa je, da nudimo program na zanimiv način. Ljudje vedo premalo o kolesarstvu in atletiki, zato se na prireditvah dolgočasijo. Vse drugače bi bilo, če bi preskrbeli prireditelji za dobrega speakerja, ki bi obveščal gledalce o vseh podrobnostih in zanimivostih tekmovalca.

Zlasti pa je važno, da je tekmovalstvo pregledno. Cilj za terenske dirke mora biti vedno na mestu, s katerega je možno opazovati potek borbe na terenu. Pri lahki atletiki smo opazili, da imajo gostje veliko veselje s štafetami in teki sploh. In ker so štafete obenem tudi odlično sredstvo za vzgojo večjega števila tekalcev, bo v bodoče prav, da bo več štafetnih tekov na sporedu.

Na kolesarski dirki v Šiški me je posebno zanimala skupina turistov. Tu so se zbrali fantje, ki gojijo nade, da bodo nekoč dobri kolesarji. Tekmovali so z navadnimi kolesi, opremljenimi največ izletniško, trenirali pa so, kakor je kdo vedel in znal. Takim dirkam bo treba v bodoče posvetiti posebno pozornost. Dejstvo, da imamo krog Ljubljane mrežo kolesarskih cest, v Ljubljani pa čez 20.000 koles, opravičuje nade, da bo kolesarstvo tudi pri nas nekoč narodni šport. Kultivirano kolesarstvo pa, bo brez dvoma tudi važen telesnovzgojni činitelj.

Pri vsaki športni prireditvi iščemo napredka. Prvaki, ki so dosegli slovensko prvenstvo, so pohvalili vsi verašnji dnevniki. To pa ne opravičuje atleta, da se čudi sam sebi in svojim uspehom. Medtem ko je prav, če gledalci izrazijo priznanje

Bolgarska športna društva državna

Bolgarska vlada je sprejela zakon o ustanovitvi enotne bolgarske državne mladinske organizacije »Branik«. Po predpisi tega zakona bodo morale vse obstoječe športne organizacije vstopiti v »Branik«. To velja za mladino od 10 do 21 leta in za visokošolce do 30 leta starosti.

Športne zveze, klubi in društva se morajo včlaniti v »Branik« do 16. oktobra t. l. V zvezi z novim zakonom je odredil predsednik ministrskega sveta Filov naslednje:

Ravnatelj bolgarskih gimnazij in šol so dolžni širiti razumevanje za novo organizacijo med učitelji in starši. Učencem morajo sporočiti vse odredbe državnega poveljnika »Branika«. Učitelji morajo pri posebnih tečajih »Branika« sodelovati. Za svoje sodelovanje bodo prejeli posebne nagrade.

Punčec ozdravel, Penčev umrl. Iz Zagreba poročajo, da se je znani kolesarski prvak Nikola Penčev pri navadni kolesarski vožnji smrtno ponesrečil. Ko se je vračal z Goljaka in vozil po klanecu z veliko hitrostjo, mu je priletelo nasproti majhno dekletce. Da ga ne bi povozil, je krenil v stran in nesrečno zadel z glavo v vogal hiše. — Punčec je ozdravel in bo sodeloval v hrvatski teniški reprezentanci, ki bo nastopila od 3. do 5. oktobra v Milanu na tekmi za rimski pokal.

Lahkotletski dvojni med fašistično in Hitlerjevo žensko mladino v Turinu je končal s točko razlike v prid Nemkam. Doseženi so bili sledeči rezultati:

Tek na 80 m z zaprekami: 1. Fovana, Italija 12.1 sek.; 2. Franco, Italija 12.2 sek.

Tek na 100 m: 1. Zelezniack, Nemčija 12.3 sek.; 2. Parelli, Italija 12.5 sek.

Met kopja: 1. Ballaban, Italija 41.88 m (nov ital. rekord); 2. Dülpers, Nemčija 38.19 m.

Štafeta 4 × 100 m: 1. Nemčija 48.8 sek.; 2. Italija 50 sek.

Dvojni med italijansko in nemško žensko mladino se je vršil v okvirju velikega športnega praznika v Turinu. Nemška reprezentanca je dosegla 34 točk, italijanska pa 33.

Hrvatska — Slovaška 5:2. Pred tremi tedni sta igrali obe nogometni reprezentanci v Bratislavi neodločeno 1:1. Preteklo nedeljo pa so gostovali Slovaki v Zagrebu in izgubili meddržavno tekmo z 2:5. Hrvati so igrali v veliko zadovoljstvo svoje publike.

Tudi na konjskih dirkah je doping prepovedan. Kakor znano, obstajajo sredstva, ki povzročajo mobilizacijo vseh moči organizma in na ta način boljše športne uspehe. Taka sredstva imenujejo v športu doping, so pa seveda prepovedana. Iz Nemčije poročajo, da so poslali po konjskih dirkah v Harzburgu nekega sumljivega konja na specialni pregled. Ko so pri analizi sline ugotovili, da je prejel pred tekmo umetna dražila, so razveljavili njegovo zmago, njegovemu trenerju pa odvzeli licenco.

Na veslaških tekmah med fašistično, hitlerjansko in ustaško mladino v četvrtki in osmercu so dosegli Italijani 98 točk, Nemci 70, Hrvati pa 58.

Naj ne bo

Vaše knjižnice brez knjig 'SLOVENCEVE KNJIZNICE', ki jih bo v prvem letu 24. za skupno le 120 lir.

tež vzgojnosti se tudi Finžgarjeva knjiga loči od podobne Velikonjeve, ki je v mohorški zbirki Naš pes opisal samo zgodbe, ki jih doživljajo otroci s svojim psom brez ozira na kaj drugega.

Prepričan sem, da bo marsikatera teh Finžgarjevih zgodb doživela ponatise v naših čitankah, kot zgled pripovedovanja in uvajanja v življenje.

Povest je živahno ilustriral Miklavž Pirnat, ki je opravičeno označil gospoda Hudournika s Finžgarjevim obrazom. td.

vsakemu tekmovalcu, ki doseže vidne rezultate, mora ostati tekmovalac ekromen. Svoje rezultate mora primerjati z olimpijskimi in prepričal se bo, da res nima razloga za vihanje nosu. In končno, četudi bi postavil svetovni rekord, mora vedeti, da se je uveljavil le v stroki, ki je več ali manj enostranska. Med veljavni ljudmi je znano načelo: čim več znaš in čim več veš, tem bolj čutiš razdaljo do popolnosti, za katero mora stremeti kulturni človek. To pa velja tudi za športnike.

Prvak, ki se čudi sam sebi, je zaključil svojo kariero. Kdor pa si ob vsakem uspehu postavlja nove cilje, bo nekoč dosegel uspehe, ki bodo samemu v veselje, narodni skupnosti pa v ponos.

Med športnikom in gladiatorjem je velika razlika. Športnik je pripadnik pokreta, ki boče uveljaviti načela zdravja, naravnosti, življenjske sreče in močnega viteštva. Gladiator pa je atlet, ki trenira in nastopa ljudem v zabavo, sebi pa za vsakdanji kruh.

Od športnikov pričakujemo, da se jim poznajo sadovi športne vzgoje. Zlasti pa zahtevamo to od prvakov, za katerimi se ozira mladina. Šolarji občudujejo športne zmagovalce. Radi jih posnemajo, ker vidijo v njih svoje vzore. Puhloglavi prvaki so velika družabna škoda, plemeniti zmagovalci pa vzgled, ki vleče. Naši novi prvaki se morajo tega zavedati. Veliko bodo koristili naši športni bodočnosti.

Na koncu še ena, navidežno brezpomembna opazka. Na sobotnem mitingu smo pazili tekmovalko, ki je opravila svojo športno dolžnost, se preoblekla in prišla na igrišče s cigareto v ustih. Nikogar ni bilo, ki bi ji dopovedal, da je napravila napako zoper športno dostojnost. Štirinajst dni sem sedel na olimpijski tribuni in gledal tekme izbranih športnikov. Niti enega moškega nisem videl, ki bi si v areni prižgal cigareto. Pri nas pa si je to dovolila ženska. Ali smo športniki ali nismo?!

Iz Srbije

Spremembe v nadzornem odboru Poštne hranilnice. Še prejšnji komisar finančnega ministrstva Leticia je izvršil večje spremembe v Poštni hranilnici. Ker je prejšnji glavni ravnatelj dr. Miljenko Marković odšel v Zagreb in se prijavil na službo hrvatski vladi, je na njegovo mesto prišel prejšnji načelnik Stanarevič. Spremenjen je tudi nadzorni odbor Poštne hranilnice, v katerega so prišli novi srbski ljudje. Dosedanji član nadzornega odbora Slovenec dr. Bojan Pirc, ni več ostal v odboru.

Prepoved luksuznega peciva v Nišu. Policijsko ravnateljstvo v Nišu je prepovedalo na svojem področju izdelovanje vsakršnega luksuznega peciva. Pekli od sedaj tudi ne bodo smeli več peči bureka.

Kruševac išče nove občinske stražarje. Mestna občina v Kruševcu je razpisala natečaj za sprejem novih 16 občinskih stražarjev. Poleg obleke in stanovanja bodo stražarji dobivali tudi mesečno plačo 1000 dinarjev.

Padanje rojstev v zaglavskem okraju pri Knjaževcu. V zaglavskem okraju se je prejšnji teden pričel redni šolski pouk. Pri vpisovanju učencev v prvi razred ljudske šole so povedo v okraju ugotovili, da je šolobvezne mladine vedno manj. Tako n. pr. v vasi Potkanja se za prvi razred ni vpisal niti en otrok.

Zvišanje vozovnic na električni cestni železnici v Belgradu. Belgrajska mestna občina je zaradi pokritja svojih izdatkov zvišala cene vozovnic na električni cestni železnici. Od sedaj bo na primer stala vozovnica od Kalemegdana do Slavije 3 dinarje.

Glavni pooblaščenec za gospodarstvo v Srbiji je odobril prenos vseh elementarnih zavarovanj »Zedinjene zavarovalne družbe d. d. v Zagrebu« na področju Srbije in Banata na zavarovalno družbo »Jugoslavija« v Belgradu.

Uredba o naglih sodiščih. Poleg že omenjene uredbe o naglih sodiščih orožništva, je sedaj srbska vlada objavila uredbo o naglih sodiščih za vse civilne osebe. Pred to sodišče bo prišel vsakdo, ki bi na kakršen koli način poškodoval ali skušal poškodovati državno premoženje, javne naprave, na karšen koli način sodeloval ali podpiral odmetnike, jim dajal hrano ali prenočišče. Sodišče izreka samo smrtno kazni, ki se izvršujejo s streljanjem.

Prostovoljski oddelki za pobijanje teroristov. Poleg redne vojske je srbska vlada po izteku zadnjega roka, ki ga je dal vsem odmetnikom predsednik srbske vlade, da se vrnejo na svoje domove, uvedla za pobijanje teroristov tudi prostovoljske oddelke, ki se zbirajo tako v Belgradu, kakor tudi v vseh ostalih srbskih mestih, ki so že očiščena komunistov. Med prostovoljce se v glavnem prijavlja mladina. Predvsem Ljotičeva mladina, ki se je že pred tem organizirala v posebne zaščitne oddelke ter je nosila tudi orožje. Minister za delo je pozval tudi vse gojence bivših podofočirskih šol, da se morajo nemudoma javiti vojaškemu poveljstvu zaradi uvrstitve v vojaške edince.

Najstrožje kazni za peke. Upravnik mesta Belgrada je izdal novo naredbo, s katero najstrožje opominja vse belgrajske peke, da morajo vsak dan speči zadostne količine kruha iz moke, ki jo dobe na razpolago. Kdor se tega ne bi držal, bo najstrožje kaznovan po veljavnih zakonskih prepisih.

Velika javna dela belgrajske občine. V svojem obnovenem načrtu je tudi belgrajska občina predvidela velika javna dela. Predvsem hoče asanirati vso svojo okolico. Sem spadajo v prvi vrsti nizki kraji ob Savi in razni otoki tako v Savi, kakor Donavi, ki jih misli občina pripraviti za stavbišča. Gradbeno ministrstvo je v ta namen že odobrilo kredit 10 milijonov dinarjev.

LIQORE LIKER
STREGA
TONICO
DIGESTIVO
JE KREPČILEN IN
VAM URAVNA PREBAVO

Prva partija

„Ne žlobudraj“, pravi, „brez nas še domov ne najde, pa nam že hoče pridigati! Torej dobro, gospod Grygar, nič vam ne bom pripovedoval, toda delavec sem kakor vi, četudi sem samo vozač, in imam pravico do svojih nazorov, kakor vi. Samo da vi niste dovolj izobraženi, da bi me mogli razumeti. Ampak le počakajte, nekoč bom jaz govoril, vi pa boste poslušali. Govoril bom za vse vozače in rudarje, za strojnike in ljudi iz koksarn, za vas rudarje iz Kristine, iz Murnaua, iz Berchtolda in iz Rudolfove jame. Govoril bom o vašem črnem delu in vaši črni bedi; z gospodi pri zeleni mizi bom razpravljajal za vas. Gospodje, mi rudarji hočemo svoje pravice. Kje bi bila brez nas vaša industrija, vaše elektrarne, vaše zakurjene vile in blesteče palače? Brez tega črnega premoga bi bil konec vse vaše sijajne civilizacije. Pojdite, gospodje, pogledat šest sto metrov pod zemljo, pojdite gledat takšnega kopača Grygarja, nagega do pasu, oblitega z znojem in premogovim prahom, kako dela z vrtačo nov preboj. Idite gledat pomožnega kopača Badjuro, kako spodkopava stebere premoga in se ustavi samo, da bi izkašljajal pljuvke premoškega prahu. Ali pa reveža vozača, kako rine s krvavimi dlani voziček, naložen z dragocenim premogom; hitro, človek, hitro, da boš dovršil svoje vsakdanje število voženj! Tu vidite, gospodje, kako se dela premog. Toda pazite, da vam ne pade na glavo plast zgornjega premoga, da vas ne pritisne ob steno premogovni voz, ki se je utrgal! Mi rudarji smo že navajeni, ozirati se, kje čaka na nas tista s koso. Pri nas opravlja tudi smrt črno delo. In zdaj nam povejte, gospodje, kaj bi vam morali dati, da bi delali tole tlako! Nikar ne mislite, mi jo imamo radi in bi je ne marali zamenjati za nobeno drugo. Mi samo za-

hlevamo, da bi se rudarjevo delo tako spoštovalo in plačevalo, kakor zasluži. Povedal sem, gospodje. — Prosim vas, kdo je ta junaki rudar? — To je tovariš Stanislav Pulpan. Lahko bi bil posadni paznik, ker je izobražen in študiran človek; toda noče opustiti svojih prijateljev v črnem delu. Ima velikanski vpliv v vsem revirju, rudarji ga obožujejo; to je mož, s katerim se mora govoriti.

Stanka je bilo kar sram, ko si je to takole predstavil. Res, to so neumnosti, ampak gotovo bi marsikaj zmogel — Samo če bi mu ne bilo več treba riniti teh bedastih vozičkov! Šele pet tednov, pa imam že vse krive in trde roke, niti prstov ne morem naravnati. Nikoli več ne bom mogel držati v njih risalnega peresa. — Vozač se temu pravi. In Stanko si s skrivljenimi usti izsava na dlani krvav žulj.

II.

Sele pet tednov, pa kako neskončno dolgo se to že zdi. Kakor bi človek padal globlje in globlje in čutil, ne, iz tega se ne bom več izkopal, to mi je že dodeljeno za vse življenje. Stanko si prizadeva, da bi si predstavil vse življenje, pa si kar ne more. Misli si samega sebe, kako vrta premogov sloj kakor Grygar, toda zdajci: bum! Nastane tako čuden položaj, morda je jameka katastrofa, in Stanko bo nekaj napravil, da boste gledali. In potem ga pokliče k sebi sam ravnatelj in reče: »Stanko Pulpan, četitam vam, storili ste po rudarsko. Glede na vašo mladost vas lahko naredimo za zdaj samo za paznika, ampak vi se boste gotovo povzpeli še višje. Takšnih mož, kakor ste vi, nam je v rudniku treba. Kako — vi imate celo pet razredov realke? Torej vidite, in takšno moč smo bog ve kako dolgo pustili, da je porivala voziček!«

Zakaj pa ne, si na tihem misli Stanko. Kakor zadnjič, ko je ta Sved meril tisti novi rov. Inženir Hansen, ampak tukaj mu pravijo Hans; baje dela

na nekem novem jamskem patentu in je fant od lare, čeprav zna komaj pet naših besed. Stanko je ravno rinitil prazen voziček, in Hans ga je lepo pametno pogledal in pokazal z roko: podrite mi tale drog! No torej, prav Stanka si je za to izbral! Čez nekaj časa je vozač Pulpan bil vtičal nos v Svedov instrument — bil je Breithauptov jamski teodolit — in »fant od lare« Hansen mu je v trdi nemščini pojasnjeval, kje in kako se na njem čita »nonius«. In drugi dan je že sam poslal paznika Zitka po Stanko, naj mu pride pomagat pri merjenju. Stanko je bil kar napihnjen od sreče in je šel za inženirjem. To gledate, fantje, kaj zna tale vaš pokakaneč! Oči ni mogel odtrgati od dolgega Sveda, samo da bi mu bral že na očeh, kaj naj stori in kako naj se postavi k merjenju. Toda Hans nič, samo pokimal je z oznojenim nosom: gut, gut, in misli na svoje delo, kakor da na svetu sploh ni vnetega Pulpana. Ko bi vsaj vprašal, kako mi je ime, si misli Stanko razburjen. Morda bi mu mogel kako naznačiti, da imam skoraj celo realko. »Soll ich noch etwas machen, Herr Ingenieur?« — Mladi Sved z usnjeno čepico zmajuje z glavo: »Is gut, danke«. In Stanko se s krvavečim srcem vrača na svoje mesto, da bo spet nakladal premog na voziček. Grygar se niti ne ozre, mali Badjura žvižga; najbrž ju jezi, da se je Stanko z nečim odlikoval. — »Tale Hansen je imeiten dečko,« oznanja Stanko malone maščevalno. — »Le prilijzuj se mu, ti,« hrka Badjura in koplje. »In nakladaj premog, le brži!«

Nič ne pomaga. Stanko se je v dolgega Sveda zaljubil, da ga je skoraj sram. Sel bi za njim kakor pes, nosil bi mu merilne aparate, srečen bi bil, če bi se mogel otresti ob njegov usnjati suknjič. Neumno je to, ampak strašno ima rad njegove dolge noge, njegovo vnemarno in nekoliko deško hojo. Gospod Hansen ima tako lepa švedska usta, in kadar si okrog nosa razmaže premoškega prahu, je kakor usmrkan paglavec. Stanislav Pulpan bi najbrž ne mogel povedati, kaj je oboževanje; toda ka-

dar ve, da je njegov inženir v jami, mu teče voziček kar sam od sebe. Glejte, kakšen vozač sem jaz! In Hansen mu vselej malo pomigne z leskečim nosom, če ga sreča. To se komaj vidi, ampak Stanko ve, da velja njemu, in čez nekaj časa se kar napihuje, tako neizrečeno je srečen. Strašno je na to ponosen, da imajo vsi na »Kristini« njegovega mladega Sveda radi. Hansen je imeniten fant, samo da se ne more z ljudmi pogovarjati. Ondaj je skočil Stanko v mesto in naravnost v knjigarno. Ali imate kak učenik švedskega jezika? Ne, niso ga imeli. In tako Stanko zaman ugiblje, kaj bi storil za gospoda Hansena.

Polejte je, in Stanko hodi po posadu okrog Hansenove vile iz gole osamelosti. Tam cvetijo rože, modri oetrožniki in nekeke rumene sončnice. In med vsem tem se opleta s škropilnico gospa Hansenova, velika kakor sam Hans, svetlolasa in dolgonoga v dolgih platnenih hlačah, in nekaj po švedsko kliče na čitajočega Hansena. In oba se krohočeta kakor paglavca. Ali pa gresta iz vile z roko v roki, mahata s tenisovimi raketami, ekačeta čez ogelne kamne in žvižgata. Stanko obožuje gospo Hansenovo, prvič zato, ker je žena njegovega Sveda, drugič zato, ker je takšna, kako bi že rekli? No, čisto drugačna, kakor so ženske, prej kakor fant, pri tem pa lepa, — človek niti ne ve, kam bi pogledal, kadar jo vidi hiteti v tistih širokih hlačah. Nekeč sta se pred vilo malone zaletela v Stanko. Stanko je zardel, najstarejši bi se bil v fla vdrl. Kakor omračen je spravljal iz sebe: Srečno! Hans se je prijazno namrdnil in gospa je premerila Stanko z jasnimi zelenimi očmi. Stanko je bil takrat strašno nesrečen, in hkrati ga je bog ve zakaj dušila blaženost. Nikoli več bi se ne hotel pokazati pri tej vili, in če že, potem samo ponoči, kadar rožnato in zlato žarijo okna Hansenovega doma nad kaskadami vzpenjajočih se rož. Kako lepo je tukaj si misli vozač Stanko skoraj s solzami v očeh. Hansen je imeniten človek.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob 16. in 19. uri, ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 15., 17. in 19. uri

GROFOV SIN
Film iz katerega veje svež zrak plodnih polj zelenih gozdov in visokih planin ter zloboka ljubezen do oboževane žene... Amadeo Nazzari, Lilla Silvi, Elena Altieri in drugi

KINO UNION - TEL. 22-21
Premiera pravkar izdelanega filma

Luč v temi
z najboljšimi igralci države: Alida Valli, Fosco Giachetti, Clara Calamai, G. Campanini itd.
Zgodba o ljubezni, ki je že od začetka obojena na odrekanje in žrtve do končne zmage

KINO MATICA - TEL. 22-41

NAROCITE
„SLOVENEČEVO KNJIŽNICO“
TAKO J!

CORA
TORINO • 1835
VERMOUTH CORA
oltre 100 anni di fama
slovit že nad 100 let

KUPUJEM
POZORI! MESARI IN KMETOVALCI!
SVINJSKE ŠČETINE, GOVEJE TER KONJSKE REPE
VSAKO KOLIČINO, PO NAJVIŠJI DNEVNI CENI

Mali oglasi

Službe
Istejo: Gospodična
22 letna, pisarniška moč, brez lastne krivde v težkem položaju, sprejme službo uradnice, blagajničarke ali kaj sličnega. Končno gre tudi za snazilko pisarne. — Ponudbe upravi »Slov.« pod št. 11551.

Pouk
Reden pouk nemščine, francoščine in klavirja nudim odraslim, osnovni in srednješolski mladini. Vpisujem dnevno od 10—16. — Potočnik, strok. dipl. Groharjeva št. 2, vhod Tržaška c. 1-1.

Posestva
Parcela, hiše
prodaja v raznih delih mesta najugodnejše in najkulantnejše realiteta pisarna Zajec Andrej, Tavčarjeva ul. 10, tel. 35-64.

Parcela
753 m², v Zg. Siskli, zelo poceni naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Slovenca pod št. 11601. D

Filatelija
Filatelisti pozor!
Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk — v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

14 stavbenih parcel

po 500 do 700 kvadrat. metrov ob Kamnogiški cesti v Dravljah po ugodni ceni na prodaj. Poizvedbe pri J. Kogovšek, Ljubljana VII Kamnogiška 26 ali pa v pisarni dr. Tomšiča, Tavčarjeva 13

MILAN JAGER
Mehanična predilnica za žimo — Uvoz surogatov — morska trava, Fibris
Centrala: LJUBLJANA Trgovnica: FUŽINE
SV. PETRA CESTA 17 TELEFON 20-45

Službe
Dobe: Otroško dojiljo
Isčem za takoj. Zglasti se je v otroški bolnišnici, Ulica Stare pravde. b

Soferja
za osebnih in tovrnih avto, sprejem. Predpogoj: izpričevala o večletnem službovanju pri zasebnikih. Ponudbe upravi pod »Trezen« št. 11611. b

Sobe
Istejo: Prazno sobico
Isče gospodična proti solidni stanarini ali konverzaciji italijansko. — Ponudbe na ogl. odd. lista pod »Primorka« 11577. s

Prazno sobo
za pisarno, najraje pri tlično, isčemo. Prijaviti: vratarju, Kolodvorska ul. št. 39. s

Razno
Monograme za robce in perilo, gumbice, gumbice, entel, ašur, predtisk izvršimo takoj. Tamburiranje oblik, vezanje perila.
Matek & Mikeš
Ljubljana, Františkanska ulica nasproti hotela Union

Prodamo
Pisalni in računski stroj preclzen, najnovejšo moderne konstrukcije, takoj prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11489. 1

Knjige vseh strok
antične vrednosti, po zelo ugodni ceni prodam. Vode univerzitetnih institucij in bibliofilov vabljene. Ogled vsak dan od 15 do 18 v Kolodvorski ulici 25. 1

Kupimo
Suhe gobe
jesensko in prejšnjo rast kupi po najvišji dnevni ceni
V. H. Rohrmann
Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 27, telefon 29—15.

Berite
„Slovenca“
in oglašujte v njem!

Večjo partijo travers

I NP 10—36 dolžine 1.00 do 10 m prodam takoj v celoti ali posamezno. Podroben seznam v upravi lista, kamor je poslali tudi cenjene ponudbe pod označbo »Traverse« 11612

Zahvala Vsem, ki so naši preljudi in nepozabni majki gospe Meti dr. Krejčijevi

za časa njene bolezni lajšali gorje in ji ob njeni smrti izkazali poslednjo čast, izrekamo svojo globoko obuteno zahvalo. Zlasti se zahvaljujemo gospodom zdravnikom, ki so rajni posvetili vso in največjo skrbnost in strokovno spretnost, prečestiti duhovščini za versko tolažbo v bolezni, za podelitev sv. zakramenta ob smrti, za opravo pogreba in za maše zadušnice, upravi Leonišča in prečestitim sestram, ki so z vzorno oskrbo, največjo pozornostjo in vrgledno požrtvovalnostjo nudile svojo pomoč. Prisrčno zahvalo izrekamo vsem, ki so rajno v tako častnem številu spremili na njeni zadnji poti, njen grob pa pokrili s cvetjem. Pa še vsem tistim, ki so tudi nam izkazali svoje prijateljstvo s tolažbo in pomočjo, naj velja naša iskrena zahvala. Mašo zadušnico bodo brali v četrtek, dne 2. oktobra t. l. ob 7. uri zjutraj v farni cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, dne 29. septembra 1941.

Dr. Viljem Krejči, Mitja in Fedor Krejčl.

Dolarske hijene

Pri večerji pove stricu Paddyju Mortonovo željo. »Veš, Morton je tako nezaupen. Skrbi ga, da hoče tudi ti biti soudeležen pri Grilllovi družbi.«

»Zaradi igračkarij na borzi?« začuden vpraša Palmer.

»Saj ti veš, da ne maram borznih spekulacij. Toda kaj bi govorila o tem. O tem vprašanju se prav gotovo ne bova nikdar zedinila.«

Stric Paddy ogleduje svojega dozdavnega nečaka. Strica nekaj tiši, končno pa le začne: »Ti, Jonny, povej mi odkrito, kaj imaš prav za prav s svojo osebno tajnico?«

»Kako to misliš, stric?« Palmer si prizadeva na vse kriplje, da bi ostal miren in ravnodušen. Le slabo se mu posreči.

»Ali ve Gizela Mortonova za to?«

»Nimam pojma!« skomigne Palmer. »Saj je to vendar tako postranskega pomena, da o tem res ne bom govoril z Gizelo.«

»Kaj res nič ne čutiš, kako mučiš malo Ellen?« vrta stric Paddy naprej. Začuden pogleda Palmer. Prav ta osuplost marsikaj pove stricu Paddyju. »Jaz da mučim malo Counter? Kaj ti pride na misel?«

Stric Paddy počasi vstane, gre okrog mize in stopi k Palmerju. Položi mu roko na ramo in začne počasi in prigravljaje: »Nehaj, Jonny, to igro z Ellen... Saj je dekleta res škoda za to.«

»Res, ne razumem te, stric! Kako prideš na to misel, da bi jaz...«

»Da se ti preveč zanimaš za malo Ellen, je presneto nedolžno povedano. Da je temu tako, pa ne moreš zatajiti. Se prevečkrat izdaš.«

Stričev glas je postal že grozeč: »In prav tako, kakor sva to zapazila jaz in Charley, mora zapaziti tudi mala Ellen... Vsa zadeva pa postaja nerodna prav zaradi tega, ker je ona v resnici zaljubljena vate!«

Palmer plane pokonci: »Kaj, ona da je...« vzklikne presenečen.

Stric Paddy sočutno odkima z glavo: »Sveti Bog, kako si ti slep, Jonny! Kaj res ne vidiš, da je mala Ellen čisto zareskava vate. Samo če te zagleda, jo že oblije rdečica in še govoriti skoraj ne zna več. Morda niti sama ne ve, kako je z njo...«

»Toda jaz...«

»Danes dopoldne, stric Paddy ne dovoli, da bi Palmer končal misel, sem jo presenetil, ko je stala vsa zamišljena pred tvojo sliko in jo ogledovala. Ko me je slišala, se je zdrznila in tako prestrašila, kakor da bi jo zasačil sam Bog ve pri čem.«

Palmer nima toliko moči, da bi zadržal silno veselje, ki ga prevzema od tej novice. Njegov obraz je sicer miren, tudi mirno govori in pripoveduje. Toda v njegovih očeh žari tako zelo in tako jasno, da stric Paddy še bolj vznemirjen odkimava z glavo.

»Vidiš, Jonny, tako je s tem dekletom. Ona prav dobro ve, kaj je med teboj in Gizelo. Potem je tudi prepoštena in preponosna, da bi sploh kdaj pokazala, kaj čuti... Toda s tem, da si jo sedaj napravil že za svojo osebno tajnico in da mora hoditi k tebi, s tem si ji prav gotovo hudo zagrenil življenje.«

»Ampak oprost, stric, res nisem zapazil, da bi ona...«

»Pa ne, saj je vseeno! To dejstva ne spreminja. Če se ti dekle le malo smili, jo moraš odpustiti iz službe. Pošlji jo nazaj na njeno staro mesto.«

»Še na misel mi ne pride!« uide Palmerju.

»Poleg tega mi je pravkar rekla, da se bo zaročila.«

Stric Paddy umolkne. Kljub temu svojemu dozdavnemu nečaku jasno pokaže, kaj misli o tej zadevi. Nejevoljen se vsede k mali mizici, za katero Palmer že sedi. Z zobmi grize brazilko, ki se komaj še kadi, in molče posluša Palmerja. Ta pripoveduje in pripoveduje samo zato, da nekaj govori, da se znebi neprijetnega občutka vznemirjenosti. Dobro je čutil, da stric Paddy sluti, kaj je z njim. Namenoma govori mnogo in na videz navdušeno o Gizeli. Stric Paddy ga medtem ves čas nezaupno ogleduje, končno pa zine:

»No, da, saj jo poznam le s slik... Povej mi no, kako pa si prav za prav spoznal Gizelo.«

»To vprašanje namah vzame Palmerju vso sapo. Za zlomka, to je zopet eno izmed vprašanj, ki ga tako hitro pogrejejo. Danes mu gre pa res vse narobe.«

»Spoznal...« meni počasi, »tako pač, kakor se navadno spozna!«

»Torej v družbi?«

»Da, da, seveda, v družbi... Toda pri kateri priložnosti, se res več ne spominjam... S časom človek pozabi,« menca Palmer in se opravičuje.

Stric Paddy si godrnja nerazumljivo pripombo in nadaljuje glasno:

»Veš kaj, Jonny, spomin te zadnje čase res kar preveč pušča na cedilu!«

Palmer je ves vznemirjen, nezaupno pogleda strica. Ali kaj sluti? Toda ne, že zopet je stric Paddy tako domač in prijazen kakor vedno.

»Veš, to je posledica minulih hudih dni! Zopet govori o Gizeli. »Saj veš kako to pride, stric, najprej se dva spoznata, potem se snideta na kakem plesu, nato sta drug drugemu

všeč in klepetata med seboj več kakor z drugimi... In tako končno nastane pravo poznanstvo!«

»Seveda je Harley Morton pri tem še malo pomagal, kaj?«

»Seveda, seveda, saj se je že od nekdaj zanimal za mojo družbo in prav to je bilo zanj odločujoče.«

»Prav nič manj tudi zate!« ga zafrkne stric Paddy. »Zdi se mi namreč, da je vsa tale zaroka za tebe bolj kupčijskega značaja kakor...«

Palmer se jezi nad to opazko. Zato mu uide: »No, in če bi bilo tako? Kaj potem?«

Stric Paddy skomigne: »Oprost, če ostane pri svojem, Jonny! Jaz nisem doma na borzi, zato mislim o ljubezni drugače.« Stric Paddy bi sam rad prišel iz slabega razpoloženja, v katero je začel s tem pogovorom. Zato si pomaga tako, da še bolj požraji svojega dozdavnega nečaka: »Saj razumem, da te ima Gizela rada. Čeden dečko si, Jonny... Samo nečesa ne razumem.«

»In kaj bi bilo to?«

»Da more prenašati tvoje brke!« Stric Paddy je obrit kakor večina Američanov. Te filmske brke, kakor jih imenuje, pa mu res niso všeč. »Človek bi mislil, da bo dekle, ki ima le kolikšak okusa in...«

Palmer čuti, da ga hoče stric dražiti. »Ah, brke! Proti njim nima prav nič. Vsekakor so boljše...« Sam ne ve, kaj ga je zapeljalo na to misel, katero takoj nato preklinja, »kakor brazgotina na zgornji ustnici!«

»Brazgotina?«

»Da, brazgotina, ki sem jo dobil pri tisti nerodni avtomobilski nesreči.« Z malomarno kretnjo se pogladi Palmer čez brčice, »tako je vsaj ni videl!«

»O avtomobilski nesreči mi pa nisi nič pisal!«